…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

…й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…7 (11835) | 1968 оной октябриин 8, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ВЛКСМ-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ БА ЗАЛУУШУУЛЫЕ КОММУНИС ЁҺООР ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОНУУД ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай ТОГТООЛ

…Залуушуулай Ленин… Союзай байгуулагда… оной октябриин 29-дэ 50 …нь. ВЛКСМ-эй табин жэ… нийтын-политическэ …ехэ ушар, комсомолшууд …совет залуушуулай гай… …ндэр болоно.

…комсомолой баатарлиг …социалис эхэ ороной түү… …лизм болон коммунизмын түлөө тэмсэдэг Коммунис …тэлбэреэр хүдэлмэришэн …ет арадай хэһэн тэмсэл… …гүй холбоотой. Хүдэл… …шанай залуушуул …партиин хойноһоо дабшан …, ябаһааршье. Тэрэниие …ударидагша ба багша гэжэ …Парти хадаа эдир залуу… …өөнэй соёл сурталай ба …гол ёһонуудые хараалаа, …й коммунис хүдэлөөнэй …шэнь болоо. РКСМ-эй III …В. И. Ленинэй хэлэһэн …э шэнэ общество байгуул… …шуулай дүүргэхэ үүргэ …ксизм-ленинизмын шухала …ургажа ябаа үетэниие хү… …коммунис ёһоной про… …һон байгаа. Коммунис …а хүн түрэлтэнэй түүхэ… …шын социалис байгуулал… …шуулай үмэнэ табигдаһан …ла асуудалнуудые шиид… …хэхэ, эрдэмдэ һураха, …гэй али бүхы талаһаань …үргэн арга боломжо тэдэ… …нээжэ үгөө.

…тогтоһон үдэрһөө эхилэн …ествын эгээн лэ эдэбхитэй …гуулхы хүсэн. коммуниз… …эй түлөө үнэмшэстэй тэм… …бэлэдхэхэ һургуули байһа… …лаа, ороной политическэ, …соёл культурын ажабайдал… …һуури эзэлээ. Гражданска …залуу совет республи… …ые һамна зада сохилсоһон …дай габьяа асари ехэ, …гүй. Оронии индустриа… …, хүдөө ажахые коллекти… …, түрүүшын табан жэлэй …соёл культурые хүгжөөлгэ …мянган залуу патриодуу… …эй холбоотой. Тэдэ жэл… …үлдэ тэмдэгынь Днепрогэс …, Комсомольск-на-Амуре. …Турксиб болоһон байна …шис дарлалтада эсэргүүсэн, …урагшань табяад бодоһон …комсомолой хүмүүжүүлэг… …Эсэгэ ороноо хамгаалгын …баатарнуудай алдар соло …гүй. Комсомолой зэргэдэ …гээр хабаадалсаһан комсо… …н өөһэдынгөө дайшалхы ба …залуу үеын габьяае һанадаг.

…залуушуулда омогорхохоор …бии. Эхэ, эсэгэнэрэйнгээ …нино, ажалай ба дайшалхы …, баян дүй дүршэлнүүд …һаар эли тодо жэшээ боло… …тэдэнэр тоолоно. Эдир залуу …басагад аха үетэнэйнгөө зан… …жэн хүгжөөхэдөө завод… …уудтаа, колхоз, совхозуудта …тойгоор хүдэлнэ, шэнэ га… …рилнэ, шэнэ городууд болон …ые, домнонуудые, гидро… …станцинуудые бодхоно, шэнэ …нуудые барина. Сибириин, …хойто зүгэй, Алас Дурна зү… …оной бусад районуудай бай… …баялигуудые ашаглана. За… …мүнөөнэй эрдэм ухаае, нау… …хникэ болон культурын түй… …уудые оролдосотойгоор шудал… …учно-техническэ дэбжэлтэ бэе… …эдэбхитэйгээр хабаадалсана. …хүсэнүүдэй зэргэдэ алба хэ… …һан залуу сэрэгшэд шэнэ буу …болон техникые оролдосотой… …шудална, эсэгэ оронойнгоо хи… …дамтайгаар, нэрэ хүндэтэй… …хамгаална, интернациональна …дуудаа тэсэмгэйгээр, эрэлхэг …ойгоор дүүргэнэ. Парти, пра… …ствын дотоодын болон гадаа… …литикые манай ороной залуу …шуунаар дэмжэнэ, гүрэн бо… …ществын хэрэг хүтэлбэрилгэ… …хабаадалсана. Ажалшадай …дуудай Соведүүдтэ хэдэн зуу …эдир залуу хүбүүд, басагад …гданхай. комсомольско, проф… …болон бусад нийтын органи… …уудта хүдэлнэг.

…жэлэй турша соо комсомо… …ргэдэ зуу шахуу миллион хүн …сурталай талаар бэлэдхэгдэж, тэ… …й хэдэн олон миллиониинь …-та абтаа. ВЛКСМ-эй эмхидхэ… …а хүмүүжүүлхы ажал ябуулга, …й эхэ ороной агууехэ түйлалта… …та тэрэнэй оруулһан хубитые …й эхэ орон Советскэ Союзай …орденоор эрхимээр тэмдэглэһэн …

…ушуулай дайшалхы манлай …шэ ВЛКСМ мүнөө Совет гүрэнэй 23 миллион үлүүтэй эдир залуу хүбүүд, басагадые нэгэдүүлнэ. Үнэндөө предприяти, барилга, колхоз, совхоз, һуралсалай газар, научна центр бүхэндэ залуушуулай коммунис эмхидхэлэй отрядууд ябуулга хэдэг. Ленинскэ комсомол партиие тойрон үргэн олон залуушуулай эмхидэн жагсалгада туһалдаг, коммунис байгуулалтада тэрэниие хабаадуулалсадаг. Бүгэдэ арадай аша туһые харалгын түлөө тэрэнэй тэмсэл эдир залуу хүбүүд, басагадай эрилтэнүүдые хангалгатай таһаршагүй холбоотой. Союзай гэшүүдһээ гадна, бүхы совет залуушуулые эмхидхэгшэнь ба ударидагшань ВЛКСМ болоно. ВЛКСМ залуушуулай дунда марксизм-ленинизмын үзэл сурталые эдэбхитэйгээр тайлбаридаг, үйлэдбэриин түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ, арадай ажахын шухалын шухала бариянуудые бодхологодо тэдэниие элсүүлэн эмхидхэдэг, тэдэнэй сүлөөтэй сагые зүбөөр эмхидхэдэг, физкультура болон спортдо тэдэниие хабаадуулдаг.

Ленинскэ комсомол пролетарска интернационализмын тугые дээрэ үргэжэ ябадаг, залуушуулай уласхоорондын революционно ба демократическа хүдэлөөе толгойлжо ябадаг. Империализмда, колониализм болон шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүүсэн эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, эб найрамдалай болон социализмын түлөө капиталис гүрэнүүдэй залуушуулай коммунис организацинуудай хэдэг тэмсэлтэй социалис оронуудай аха дүү залуушуулай организацинуудай аха дүүгэй хани ёһоной холбоо барисаа саг үргэлжэ үргэдхэн бэхижүүлхын түлөө ВЛКСМ тэмсэнэ.

Коммунизмын агууехэ үзэл бодолдо, партиин агууехэ хэрэгтэ үнэн сэхэ байдагаараа, социализм болон коммунизм байгуулгада үүсхэл гаргалгаараа, барагдашагүй эршэ зоригтойгоор хүдэлдэгөөрөө комсомол бүхы совет арадай зүгһөө хүндэлэгдэдэг болоо.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуурииие байгуулха, мүнөөнэй нийтын харилсаануудые нарижуулан һайжаруулха, али бүхы талаһаа хүгжэнги хүниие хүмүүжүүлхэ коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатада залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ талаар шэнэ харюусалгатай зорилгонууд партийна организацинуудай, ленинскэ комсомолой, профсоюзуудай, гүрэнэй ба ажахын органуудай, зохёохы организацинуудай, бүхы совет олониитын үмэнэ табигдана. Эхэ оронойнгоо экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ, социалис обществын, наука, техникэ болон культурые саашадань хүгжөөлгэдэ комсомол, совет залуушуул саашадаашье горитой туһа нэмэри оруулха үүргэтэй. Марксистско-ленинскэ гүнзэгы ехэ хатуужалгүйгөөр, научно-техническэ дэбжэлтын, булад, нүүрһэ, нефть, газ, электроэнерги, машина, ороһо таряа, мяха, хубсаһа хунар, гутал олоор гарган-гүйгөөр, ажалай бүтээсые дээшэлүүлэнгүйгөөр продукциин шанар һайжаруулангүйгөөр, алмалга, хямгадалга хэнгүйгөөр коммунизм байгуулха аргагүй гэжэ эдир залуу хүбүүд, басагад мэдэрхэ ёһотой. Тосхон бүхэндэ, город бүхэндэ залуушуул ямаршье жэжэхэнишье һаань, ямар юрыншье һаань бодото зорилгонуудые шиидхэдэг байха ёһотой гэһэн агууехэ Ленинэй заабари мүнөөшье үнэн сэхээр зам заагша байһан зангаараа.

Социалис бодото байдал, парти, гүрэн болон бүхы нийтын организацинуудай олон янзын хүдэлмэри залуу үетэниие хүмүүжэлгэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлнэ, тэдэнэй политическэ ба абари зангшалай шанарые тодорхойлно. Тиихэтэй хамта социализм ба капитализмын хоорондо ангиин тэмсэлэй эрид шангаар хурсадажа байһан оршон байдалда эдир залуу хүбүүд, басагад хүмүүжэнэ гэжэ хараадаа абалсаха шухала. Империалис гүрэнүүд социалис оронуудта, хамагай түрүүндэ, Советскэ Союзда эсэргүүгээр соёл сурталай шанга тэмсэл хэнэ, ямаршье аргаар һаань социализмые дотоо талаһаань һандаргаха, коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай, залуушуулай коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые һуларуулха һэдэлгэ хэнэ.

Тиихэтэй хамта залуушуулай соёл сурталай хатуужалые һуларуулха, тэдэнэй революционно үүсхэл эдэбхи муудхааха, ангиин талаар мэдэрэлыень мохооруулха, аха үетэндэнь тэдэниие эсэргүүгээр табиха, этигэл найдабарияа алдаха, политическэ ушар сһыень мохооруулха, буржуазна абари заншалай үмэнэ дохихо ябадал һүжэрөөхэ эрмэлзэлгэ гаргана.

Иимэ эрхэ байдалда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зааханаашье һуларуулжа болохогүй, юуб гэхэдэ, «…социалис үзэл сурталые ямараарше тоонгүй гаралга… буржуазна үзэл бодолые шангадхаһан ябадал болоно» (Ленин). Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, тэрэнэй революционно, ангиин хатуужалтай байха, марксистско-ленинскэ һургаалтай болохо зорилгонууд партиин ба совет гүрэнэй үмэнэ эгээн лэ шухала, харюусалгатай зорилго болгон табигдана. Мүнөө хамагай түрүүндэ иимэ зорилгонууд табигдана:

— коммунизмын түлөө али бүхы талаһаа ехээр хүгжэнги, эрдэм болбосорол ехэтэй хүнүүдые, хатуужалтай, шэн зоригтой тэмсэлшэдые, общество болон гүрэниие хүтэлжэ шадаха хүнүүдые бэлэдхэхэ. Марксистско-ленинскэ теориие шадамараар шудалдагаар комсомолшуудые, бүхы эдир залуу хүбүүд, басагадые һургаха, материалистическэ научна үзэл, суртал бодол, этигэл найдабари, нийтын ажабайдалда ангиин тала харан хандалга, партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байлгые хүмүүжүүлхэ. Манай бүхы залуушуул Ленинэй һургаалые мэдэхэ, Ленин шэнгеэр ажаһууха, тэмсэжэ шадаха байха ёһотой;

— Коммунис партиин дүй дүршэлөөр арадай, революционно, дайшалхы ба ажалай заншалнуудаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ, совет патриотизмын, СССР-эй арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай, пролетарска интернационализмын, социалис Эхэ орондоо дуратай байлгын, Октябриин түйлалтануудые гартаа буу зэбсэг барин хамгаалхаар ходоодоо бэлэн байдагаар хүмүүжүүлхэ;

— ажалда, социалис зөөридэ коммунис ёһоор хандадагаар, коллективэй болон обществын хэрэгэй түлөө ехэ харюусалгатай байдагаар, арадай агууехэ зорилгонуудтай өөһэдынгөө эрмэлзэлгын таһаршагүй холбоотой байһые мэдэрдэг үзэл бодолтойгоор эдир залуу хүбүүд, басагадые хүмүүжүүлхэ;

— коммунис ёһоной, коллективизмын, нүхэрэй ёһоной үзэл бодолтойгоор, хара амяа, хубиингаа аша туһые харадаг үзэл бодолтой, социалис бүлгэмэй гуримуудые, совет хуулинуудые эбдэгшэдтэй эбсэшэгүйгөөр залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ;

— комсомолшууд болон залуушуулай революционно һэримжые дээшэлүүлхэ, буржуазна үзэл бодолдо, «ангиин эблэрэлгэ» гэһэн хуурмаг урянуудаар залуу үетэниие худхуулха гэһэн империалис номнолшодой һэдэлгэнүүдтэ эбсэшэгүй байхаар комсомолшууд болон залуушуулые оролдосотойгоор хүмүүжүүлхэ:

Ургажа ябаа үетэнэймнай ушар ёһо һайнаар мэдэдэг байха тудам коммунис байгуулалтын түсэбүүд бүри амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ. Соёл сурталай, политическэ талаар ехэ этигэл түгэлдэр, эрдэм бэлиг ехэтэй, эмхитэй ба журамтай, ямаршье бэрхэшээлнүүдһээ, туршалгануудһаа түбэгшөөн айдаггүй хүнүүд лэ социалис байгуулалтын үмэнэ түүхын табиһан зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ шадаха байна.

КПСС-эй Центральна Комитет иигэжэ тогтоогоо:

1. Коммунис партиие тойруулан комсомолшуудые, совет залуушуулые саашадань нягтаар жагсааха, В. И. Ленинэй захяануудта, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ совет хүнүүдэй бүхы үетэнэй нэгэдэлтэйгээр ба уг залгамжалан хабаадалсалгада хизаарлашагүй үнэн сэхэ байха уряа доро Бүхэсоюзна Ленинскэ Залуушуулай Коммунис Союзай 50 жэлэй ойе үнгэргэхэ.

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлгэдэ ба тэрэниие үнгэргэлгэдэ комсомольско организацинуудта бодото туһаламжа үзүүлхыень союзна республиканууудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд, обкомууд, окружкомууд, горкомууд болон райкомуудта, партийна эхин организацинуудта Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой главна политическэ управленидэ, соединенинүүд болон сэрэгэй-һуралсалай политорганууудта һанамжалан дурадхаха. Предприятинууд, барилганууд, колхоз, совхозуудта габшагай ажалаараа, эрхим һайн һуралсалаараа, нийтэ-политическэ эдэбхи хэшээл дээшэлүүлгээрээ ленинскэ комсомолой ойе тэмдэглэхэ гэһэн эдир залуу хүбүүд, басагадай эрмэлзэлгые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ.

2. Залуушуултай хэгдэдэг хүдэлмэриин удхые, түхэл маяг болон онол аргануудые союзна республиканууудай компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд, окружкомууд, горкомууд, райкомууд, ВЛКСМ-эй ЦК саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха ёһотой.

Бүхы хүмүүжүүлгын хүдэлмэри КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ туһалха, дайшалхы добтолхы шэнжэтэй байха, залуушуулай юрэнхы ба политическэ эрдэмэй болон культурна хэмжээндэ тааруу байха хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, һурагшадай, студентнүүдэй, залуу интеллигенци болон алба хаагшадай эрмэлзэлгэдэ тааралдаха ёһотой. Мүнөөнэй эрхэ байдалда партийна организацинууд кампаниин ёһоор бэшээр, бодолтойгоор ба саг үргэлжэ эдир залуу хүбүүд, басагадые хүмүүжүүлхэ түйлалтанууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнуудые шиидхэлгэдэнь, үгэдөө хүрэлгэдэнь туһалха ёһотой.

Залуушуултай хэгдэхэ хүдэлмэридэ партиин эрхим кадрнуудые гүнзэгы эрдэмтэй ба ажабайдалай дүршэлтэй кадрнуудые хабаадуулха гээшэ партийна организацинуудай зорилго болоно. Ургажа ябаа үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалнуудые научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай, һуралсалай газарай гол мэргэжэлтэдтэй, соёл культурын ажал ябуулагшадтай али бүхы талаһаань тодорхойлон хараалха хэрэгтэй.

3. Политическэ эрдэм шудалха һонирхол ба олониитын ажабайдалые гүнзэгыгөөр ойлгон мэдэхэ эрмэлзэлгэнүүдые партийна комитедүүд, ВЛКСМ-эй ЦК саг үргэлжэ хүгжөөхэ ёһотой. Комсомолец бүхэнэй, бүхы эдир залуу хүбүүд, басагадай марксистско-ленинскэ теори шудалхыень, нийтын хүгжэлтын жама ёһонуудые ойлгохыень, мүнөөнэй орёо нарин политикые ойлгохыень түйлаха хэрэгтэй.

Залуушуулай дунда партиин ба комсомолой ябуулдаг соёл сурталай хүдэлмэриин шухалын шухала арга гэжэ тоолон комсомолой политическэ гэгээрэлые саашадань нарижуулан һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха шухала. КПСС-эй ба ВЛКСМ-эй түүхые, марксистско-ленинскэ философиие, политэкономиие, коммунис байгуулалтын, дэлхэйн коммунис, хүдэлмэришэнэй, залуушуулай болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй мүнөөнэй асуудалнуудые шудалалга кружогууд болон семинарнуудай хэшээлнүүдэй гол удхань болохо ёһотой. Теоретическэ зохёолнуудыень залуушуулай бүри гүнзэгыгөөр шудалалгада тусгаар анхарал хандуулхыень В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл партийна болон комсомольско организацинуудай үмэнэ эрилтэ табина. Семинар, хөөрэлдөөн, теоретическэ конференци болон творческо хөөрэлдөөнүүдые залуушуулай политическэ һуралсалда хэрэглэхэ шухала. Партийна комитедүүд хадаа комсомольско политгэгээрэлэй пропагандистнуудые шэлэн олохо, бэлэдхэхэ хэрэгтэ бүри һайнаар хандадаг болохо. Тэдэниие теоретическэ ба методическа талаар политгэгээрэлэй кабинедүүд болон байшангуудта, марксизм-ленинизмын университедүүдтэ, нийтын наукануудай кафедрануудта эмхидхэхэ хэрэгые һайжаруулха уялгатай. Комсомольско кружогууд болон семинарнуудай һурагшадта зорюулагдаһан учебнигүүд болон харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые 1969—1970 онуудта хэблэн гаргаха конкурс соносхохо.

Залуушуулай дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай хүдэлмэриинь ашаүрэ ехэнхидээ партийна хараа шэлэлтэй, политическэ информациин тодо һонор байһанһаа дулдыдадаг. Коммунист бүхэн, партийна, гүрэнэй ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэн комсомолшууд болон залуушуултай саг үргэлжэ уулзажа байха. КПСС-эй ба Советскэ правительствын политикые тэдээндэ тайлбарилан ойлгуулха, тэдэнэй һонирходог асуудалнуудта тодо баримтатай, үнэн зүб харюу үгэжэ байха уялгатай.

Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ олониитэдэ зорюулһан мэдээсэлнүүдые дамжуулдаг бүхы хэрэгсэлнүүдые — хэблэл, радио, телевидениие үлэмжэ һайнаар, зүб шэглэлтэйгээр хэрэглэхэ хэрэгтэй. «Правда», «Известия», «Сельская жизнь», «Советская Россия», «Труд» газетэнүүдэй редакцинууд, «Коммунист», «Партийная жизнь», «Агитатор», «Политическое самообразование» гэжэ журналнуудай редакцинууд, республиканууудай, хизаарнуудай, областьнуудай газетэнүүд ба журналнуудай редакци-

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи хуудаһанда)

ХАНИ ХАЛУУН АМАРШАЛГА

Нүхэд Л. И. Брежнев Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин Вальтер Ульбрихтдэ, Вилли Штофто, Иоганнес Дикманда, Эрих Коррендэ телеграмма эльгээжэ, Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһаар арба юһэн жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедтэ, Германиин Социалис Гүрэнэй Соведтэ, Министрнүүдэй Соведтэ, Национальна фронтын демократическа партинууд болон нийтын организацинуудта, бүхы эрдэтэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, правительствын зүгһөө, бүхы совет хүнүүдэй зүгһөө аха дүүгэй халуун амаршалга хүргөө.

Немец ажалшадай гүрэн шэнэ жэлэй гараха тудам улам ехэ хүсэтэй болоно, социализм байгуулгада, экономико, наука болон культурые хүгжөөлгэдэхи түйлалтануудаа арьбадхана гээд телеграмма соо хэлэгдэнэ. Мүнөө Германиин Демократическа Республика дэлхэй дээрэхи индустриальна гол гүрэнүүдэй тоодо ородог, нийтын дэбжэлтын пионернүүдэй нэгэн болоо.

Германиин Демократическа Республика амгалан ёһоной, хүршэ һайнаар һуулгын политикые баримталагша, Баруун Германиин үһөө нэхэхые хүсэгшэдэй, милитаристнуудай, шэнэ ёһоной нацистнуудай ээрхэг түримхэй һанаашалгануудта эсэргүүсэн, Европодохи аюулгүй байдалые хамгаалдаг шухала хэрэм болоно гэжэ арадууд тоолохо эрхэтэй байна.

Манай партинууд болон оронуудай соёл сурталай ба союзническа бата һайн харилсаагаар һаналаа ханажа байһанаа совет коммунистнууд, бүхы совет хүнүүд элирхэйлэн мэдүүлнэ. Империализмын, революцида харша ба хархис хүсэнүүдһээ һүйдхэлтэ ябуулгануудта сохилто үгэхэ, манай хамтын интернациональна уялгада үнэн сэхэ байха шухала болоходнь ГДР Советскэ Союз хоёрой нэгэ зэргэдэ жагсадаг байһые тэдэнэр үндэрөөр сэгнэнэ.

Манай партинуудай, гүрэнүүдэй болон арадуудай нягта нэгэдэл тэдэнэй социалис ёһоной һанал нэгэдэлгэ, марксизм-ленинизмын болон пролетарска интернационализмын шалгагдамал гол ёһонуудта түшэглэн социалис хани нэгэдэлые, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе нягтаар жагсаалгада найдамтайгаар туһална. Бидэнэр бусад аха дүү оронуудтай хамта арадуудай социалис түйлалтануудые шууд сэхээр хамгаалхабди, дэлхэйн социализмын байдалда түбэг татахын тулада империалис хүсэнүүдэй гаргадаг ямаршье һэдэлгэдэ шанга сохиюто үгэхэбди.

Хүндэтэ нүхэдүүд, танай национальна һайндэрые таанадтай хамта баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байхадаа агууехэ түүхэтэ үүргэеэ дүүргэлгэдэ — немец газар дээрэ хүгжэнги социалис общество байгуулгада Германиин хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэнэй уласхоорондын байдалые саашадань бэхижүүлгэдэ шэнэ ехэ амжалтануудые түйлахыень Германиин Демократическа Республикада бүхы сэдьхэл зүрхэнһөө хүсэнэбди гэжэ амаршалгын түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

МҮРЫСӨӨ ҮҮСХЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

Зунай бэлшээриин зуун үдэр соо харууһалжа байһан үхэр бүхэнөө 100 килограммаар нэмээе гэжэ республикынгаа малшадые уряалһан Яруунын аймагай Нарһатын совхозой малшадай ажалай дүнгүүд эндэ һая гаргагдаба.

Тунга ногоондо бэлшээн таргалуулха шахамалнуудһаа гадна, совхозой хэдэн гүүртэ буруу, тугалнууд зунай һайхан сагта бэлшээн тобиржуулагдаһан байна. Бүхы гүүртэнүүдэй мал адуулагшад, тугалшад үдэр бүхэнэйнгөө шэгнүүр дунда зэргээр сүүдхын 700 граммаар нэмээгээ. Тиигэжэ ажахы бүхыдөө 1200 центнер мяха бэлшээриин 100 үдэрэй турша соо үйлэдбэрилһэн болоно. Буруу, хашарагуудаа зунай үедэ бэлшээжэ олоһон центнер нэмэлтынь үнэ сэн дунда зэргээр 12 түхэриг 32 мүнгэнэй болоо.

Үзэсхэлэн һайхан эрьенүүдтэй, тунгалаг сэбэр уһатай Үдэ голой түрүүшын һадаһан болохо хада уулын хормойгоор харьялан урдадаг Мухэйн голой эхин багта нэмжыһэн Малайта гэжэ газарай тунга ногоондо тэбхэр жэлтэй болоһон 125 буруу бэлшээн таргалуулха гэһэн зориго урдаа табяад, «хормой шуужа», шармайн ажаллажа эхилһэн эндэхи малшан Нимбу Эрдынеевич Будажабэ энэ мүрысөөндэ ажахы дотороо илажа гараа.

Сентябриин арбаадаар хүбшын бэлшээриһээ бусажа ерэһэн энэ малшанай бүлшантайхан хашараг, буруунууд гүрэндэ тушаагдаба. Гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаһан үхэр бүхэн 308 килограмм татажа, бүгэдэ тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ошоо. Тиигэжэ үнгэрэгшэ зунай бэлшээриин үедэ харууһалжа байһан үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхын 1029 граммаар нэмээһэн байна. Хүбшын бэлшээри зүбөөр хэрэглэжэ, 100 үдэрэй туршада малаа зуун гушаад центнерээр нэмээһэн болоно.

Мүрысөө үүсхэһэн малшадай нэгэн болохо Петр Архипович Белобородов Туддуун гэжэ голой эхинэй тунга ногоондо 169 буруу бэлшээн таргажуулжа зуһаа һэн. Энэ үхэршэнэй ажалайнь дүн мүн лэ һайн. Июниин эхеэр буруу бүхэнэйнь шэгнүүр дунда зэргээр зуун жараад килограмм татадаг аад, мүнөө болоходо 265 килограмм хүрэнэ. Тиигэжэ байгша оной бэлшээриин хаһа соо нүхэр Белобородов харууһалжа байһан үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхын 1025 граммаар нэмээжэ шадаһан байна.

Ц.-Д. ДЫМБРЫЛОВ.

Зураг дээрэ: Н. Э. Будажабэ.

ЖОЛООШОДОЙ ҮГЭ НАЙДАМТАЙ

МАЗ-501, КРАЗ-214 маркын автомашинанууд хүсэ ехэтэй, һайнуудшье. Бидэнэр, Баргажанай леспромхозой жолоошод эдэ машинаар дээдэ складуудһаа отолэгдоһон модо ута зандань, хоёр халаан соо хүдэлмэреэ таһалдуулантүй доодо складта шэрэнэбди. Сэхынь хэлэхэдэ, хүнгэхэн ажал бэшэ юм. Хэдэн олон шэлэ, дабаануудые дабан, 50—60 модоной зайда хүндэ ашаатай машинануудые жолоодоходо яһала шадабари тэсэбэришье хэрэгтэй.

Бидэнэр, жолоошод бэрхэшээлһээ айнагүйбди, эдэбхи ехэтэйгээр оролдонобди. Юуб гэхэдэ, леспромхозоймнай коллективэй абаһан уялга ехэ: табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, ажалай баатаршалгаар В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе угтаха зорилготойбди. Тиимэһээ бидэнэр, жолоошод ажалай вахтада жагсажа, ойдо бэлдэгдэһэн модо саг болзор соонь шэрэхын түлөө хамаг хүсэ шадалаа гаргажа байнабди.

Энэ зорилгынгоо муу бэшээр бэелүүлэгдэжэ байһанда урматай, баяртайбди. 22 машинада хүдэлдэг дүшэн дүрбэн жолоошод үдэр бүриингөө даабари урагшатайгаар дүүргэнэ. Намтай суг нэгэ машинада хүдэлдэг Петр Серебренников найман һара соо 2000 кубометр модо шэрэхэ түсэбөө 2500 кубометртэ хүргэжэ, ёһотой баатаршалга гартаба.

КРАЗ-214 маркын автомашинада хүдэлдэг Леонид Егоров найман һарынгаа түсэбһөө гадуур 1160 кубометр модо шэрэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, даажа байһан техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаһанай ашаар лэ манай жолоошод үндэр амжалта түйлана гээшэ.

Гэбэшье, ажалдамнай һаад ушаруулдаг зарим нэгэ дутагдал бии. Автомашинануудай запчастьнууд дуталдана. Хэрэгтүй жэжэ заһабариһаа ажал һаатана. Жэшээнь тоһо сэбэрлэдэг 15 мүнгэтэ шүүрэй уты дээрэһээ хүсэ ехэтэ КРАЗ-214 маркын гурбан шэнэ машина миин байһаар. Эдэ бүтэдэһөө боложо, леспромхозоймнай түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ бэрхэшээл тохёолдоно.

Эдэ дутагдалнуудые шадаха соогоо усадхан, леспромхозой жолоошод хүдэлмэреэ хоёр халаан соо эмхидхэн, сүүхэдэ 700—800 кубометр модо доодо складта шэрэнэ.

Табан жэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй долгин орон доторнай улам үргэдэнэ. Бүгэдэ арадай энэ урилдаанда хам оролсоһон Баргажанай леспромхозой жолоошодой хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байханъ найдамтай.

С. КОЛОБОВ.
Баргажанай леспромхозой жолоошон.

Сошордомо дохёо

ҮРЭҺЭНЭЙ ТАРЯАН ГАЗАА ХЭБТЭНЭ

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы жэл бүхэн элитнэ үрэһэ хүрэнгэ бэлэдхэжэ, республикынгаа колхоз, совхозуудта худалдадаг болонхой. Тиимэһээ илангаяа үрэһэнэй участогуудые саг соонь хуряажа, шанартай һайн ороһо таряа үрэһэндэ хадагалха байһаниинь мэдээжэ.

Мүнөө намар тус ажахыда баян ургаса хуряагдажа байна. Табадахи отделени тусхай шэглэлтэй боложо, ажахын бүхы ороһо таряанай ехэнхи хубиие тарижа байдаг. Полинуудынь Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин эрдэмтэдэй харуулда байжа, таряалангай ургаса шалгагдана. Мүнөө намар бүхы ороһого ургамалнуудай гурбанайнь хоёр хуби амяарлан хуряагдаа.

Табадахи отделениин тоог дээрэ хэдэн мянгаад центнер таряан оронхой. Эндэ бүхы ажалынь оньһожоруулагданхай. Оньһото техникын байбашье, комбайнуудһаа асарагдаһан таряан сэбэрлэгдэжэ үрдигдэнэгүй.

— Тоогнай саг соогоо бэлдэгдээгүй юм,— гээд, шэгнүүршэн Лайжад Гомбоева хөөрэнэ.

Отделениин конторо соо тоогые даагша нүхэр Г. Цоктоев зэмэлүүлжэ байна.

— Гомбо Гармажапович, ажалаа һайжаруулжа шадахагүй юм гүт? Тоо бүридхэлые муугаар эмхидхэнэт, ажалшадгнай архидажа ябана…

— Мүнөөхэн Ринчин-Доржо Добчинович һогтуу байгаа. Тоог дээрэхи хүдэлмэриһөөнь сүлөөлөөд байнаб, — гэжэ отделениие эрхилэгшэ нүхэр Злыгостев хэлэбэ.

Урда үдэрынь энэ тоог дээрэ Геннадий Жарников Александр Корешков хоёр һогтуу байжа, бүхы ажалыень һаатуулһан байна. Эдэ шалтагаануудһаа боложо, отделениин 40 мянган центнер үрэһэндэ хадагалагдаха ороһоной оройдоол арба гаран мянганиинь сэбэрлэгдээ.

Тоог дээрэхи хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхын тулада хэмжээ абтахаар болоо бэшэ гү?

И. ЩЕГЛАЕВ.

ИЛЬИЧЭЙ ЗААБАРЯАР АЛХАМАА ШАЛГАНАБДИ

1968—1969 оной һуралсалай шэнэ жэл агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо манай түрэл Коммунис партиин, бүхы совет арадай, түрүү хүн түрэлтэнэй бэлдэжэ байһан үе сагта эхилбэ. Энэ ойдо манай багшанар, һургуулиин үхибүүд бэлдэжэ оронхой.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ ороходоо манай һургуулиин коллективэй, багшанарай өөһэдынгөө үмэнэ табиһан гол зорилгонь гэбэл, үхибүүдые ленинскэ ёһоор һуралсажа, ажаллажа, ажаһуужа һургаха хэрэг болоно гээшэ.

Зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхын тула энэ хэрэгтэ һуралсалай, хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэри зорюулха болонобди. Һургуулидамнай 43 багшанар хүдэлнэ. Багашуултай хүдэлжэ дүй дүршэлтэй болоһон, эрдэм номойнгоо, методическа мэргэжэлэйнгээ талаар һайн бэлэдхэлтэй нүхэд. Һургуулимнай партийна организацида 12 коммунист, булта багшанар-хүмүүжүүлэгшэд. Багшанарай комсомолой организацида 13 хүн тоологдоно. Энэмнай һуралсалай хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха тон ехэ хүсэн ха юм.

Байгша ондо гол анхаралаа багшалха, ном зааха шадабариа улам нарижуулан һайжаруулха, үхибүүдые өөһэдөө бодожо үзэжэ, өөһэдынгөө толгойгоор үйлэ хэрэгэй ушар удхыень ойлгожо һургаха хэрэгтэ хандуулха болонобди. Эдэ бүгэдэ тухай һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхын урда тээ, түрүүшын үдэрнүүдтэшье ехэ хөөрэлдөөн багшанарай коллективтэ, партийна болон комсомолой организацинуудта болоһон байна. Тиихэдээ хайшан гэжэ, ямар онол аргануудые хэрэглэжэ, һуралсалайнгаа, хүмүүжүүлгынгээ хүдэлмэри В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй холбохоб гэжэ хэлсэһэн, зүбшэһэн байнабди.

Тиигэжэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай түсэб зохёогдожо, мүнөө бэелүүлэгдэжэ эхилбэ. Энэ түсэб дээрэ тобшохоноор тогтохо һанаатайб. Багшанарай дунда үзэл сурталай, политическэ хүдэлмэри ябуулха, В. И. Ленинэй ажал ябуулгын, ажабайдалай жэшээ дээрэ һурагшадые хүмүүжүүлхэ, түрэлхитэдэй, нютагай хүн зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха педагогическа эрдэм мэдэрэл дэлгэрүүлхэ гэһэн гурбан томохон бүлэгтэй юм.

Хараалһан эдэ хэмжээ ябуулгануудаа хэдэн үгөөр тайлбарилая.

В. И. Ленин мэтэ үнэн сэхэ, өөрынгөө хэрэгтэ этигэнги, ёһо гурим сахижа байха гэжэ манай багша бүхэн эрмэлзэнэ. Тиимэһээ багшанар В. И. Ленинэй зохёолнуудтай, агууехэ багша тухай бэшэһэн номуудтай танилсаха ехэ хүсэлэнтэй байһаниинь ойлгомооршье гээшэ. В. И. Ленин тухай үхибүүдтэ хөөрэжэ үгэхын тула багша өөрөө Владимир Ильичэй ажабайдал, ажал ябуулга тухай һайн мэдэхэ ёһотой ха юм.

Мүнөө багшанарай В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха өөһэдын түсэб табинхай. Жэшээлхэдэ, нүхэр Д. Г. Васильева В. И. Ленинэй «Гүрэн ба революци» гэһэн зохёол 1967 ондо хэблэгдэн гараһан «Журам тухай» гэжэ суглуулбари шудалха. Литературын багша В. Н. Кузнецова В. И. Ленинэй «Грозящая катастрофа и как с ней бороться» гэһэн ном, «Светом ленинских идей» гэжэ гаршагтай суглуулбари үзэхэ юм. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, багша бүхэн Ленинэй нэгэ зохёол шудалха, Ленинэй һургаалда зорюулагдаһан госполитиздатай нэгэ суглуулбаритай (өөһэдынгөө мэргэжэлдэ тааруулан шэлэн абаа юм) танилсаха түсэбтэй.

Гадна нёдондо эмхидхэгдэһэн философиин асуудалнуудые шудалха теоретическэ семинар хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ юм. Ерэхэ жэлэй эхеэр «Социалис революци тухай Ленинэй үзэл суртал» гэһэн темээр апрель һарада «В. И. Ленин А. М. Горькиин зохёолнууд тухай», гэһэн асуудалнуудаар научна-практическа конференци тосхоной интеллигенцитэй хамтаржа үнгэргэхэ гэлсэһэн байнабди. Тэрэшэлэн 1970 ондо үнгэргэгдэхэ иимэ конференцинүүдэй темэ тодорхойлогдонхой. Ямар асуудалнуудтайб гэбэл. «В. И. Ленин Буряадай уран зохёолшодой зохёолнуудта». «В. И. Ленин Б. Маяковскиин зохёолнуудта».

В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулгын жэшээ дээрэ һурагшадые хүмүүжүүлхэ гол арга һургуулиин хэшээл болоно. Хэшээлһээ хэшээл бүридэ һурагшадые В. И. Ленинэй намтартай танилсуулха, тэрэнэй үзэл сурталай һургаалай илан мандажа байһан тухай тобшо һонироор, нютагай эрхэ байдалтай нягтаар холбон, тэрээнһээ толотомо жэшээ харуулжа байгаад, ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэхэ гээшэ багшанарай хүдэлмэридэхи гол зорилгонуудай нэгэн боложо үгэнэ. Хэшээлэй үедэ һурагшадай научно-материалистическэ үзэл бодолынь хүгжэдэг, хатуужадаг ха юм. Урогоо методическа зүбөөр үнгэргэхэ, ямар литература хэрэглэхэ гэхэ мэтэ багшын хүдэлмэриин тусхай, онсо асуудалнууд дээрэ би эндэ тогтоногүйб. Зүгөөр классһаа класс бүридэ гарахадаа һурагша В. И. Ленин тухай, Ильичэй үзэл сурталай илагдашагүй хүсэн тухай бүри ехэ юумэ мэдэжэ, ойлгожо абаха болоно. Өөрөо Ильичэй жэшээгээр һураха, ажаһууха, ажаллахые эрмэлзэхэ зэргэтэй.

Иимэ эрмэлзэл, бодол һурагшадта хүмүүжүүлхэ хоёрдохи арга зам гэбэл, классһаа гадуур эмхидхэгдэдэг хүдэлмэри болоно. Энэ зорилгоор класс бүхэндэ Ленинскэ уншалганууд эхилбэ. Асуудалнуудынь гэхэ гү, али темэнүүдынь класс классуудта ондоонууд. Жэшээлхэдэ, 5-дахи классуудта «В. И. Ленин —үхибүүдэй эгээн хани нүхэр» гэһэн темэтэй, харин 9-дэхи классуудта «В. И. Ленинэй ажабайдал—агууехэ баатаршалга», 10-дахи классуудта «Ленинтэй суг коммунизмда», «В. И. Ленин хайшан гэжэ ажалладаг байгааб» гэһэн асуудалнуудта Ленинскэ уншалганууд зорюулагдана.

Тэрэшэлэн һурагшадтай В. И. Лениндэ зорюулагдаһан совет уран зохёолшодой номуудаар (М. Прилежаева «Удивительный год», Б. Полевой «Наш Ленин», Б. Волин «Студент Владимир Ульянов», А. Ф. Гринберг «В семье Ульяновых») уншагшадай конференци үнгэргэгдэхэ юм. Мүн Ленинскэ темээр класс бүхэндэ сочинени бэшэгдэжэ байха.

Эдэ бүгэдые һонирхолтойгоор үнгэргэхын тула эртээнһээ харюусалгата багшанар томилогдонхой, бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилжэ байна.

Классһаа гадуурхи хүдэлмэри дээрэ дурсагдаһанаар хизаарлахагүй юм. Предмет, предмедээр олимпиада соносхогдохо, үхибүүдэй техническэ, уран һайханай творчествын выставкэ үнгэргэгдэхэ, уран һайханай самодеятельностиин харалга болохо юм. Дүнгүүдынь В. И. Ленинэй түрэһэн үдэр—1969—1970 онуудай апрелиин 22-ой үдэрнүүдтэ согсологдохо байна. Илаһан классууд ленинскэ газарнуудаар—Москва, Ленинград экскурсида ошохо юм.

Ажалшадые, ургажа ябаа залуу үетэнние революционно, дайшалхы, болон ажалай заншал жэшээ дээрэ һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй гэжэ партиин Центральна Комитет заадаг. Энээние хараадаа абажа, 1968—1969 оной һуралсалай жэлдэ манай багшанар, һурагшад граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадтай, ажал хүдэлмэридөө шалгарагшадтай уулзаха юм. Энэ уулзалгада граждан дайнда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, буряад ороной хүбүүдһээ эгээн түрүүн тооной «Дайшалхы Улаан Тугай» ордендо хүртэһэн, мүнөө манай тосхондо ажаһуудаг Глеб Иванович Хайдуков, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадалсаһан пенсионер Георгий Иннокентьевич Петров, манай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторно-тараян ажалай бригадын бригадир Социалис Ажалай Герой Евлампий Павлович Бутаков гэгшэд уригданхай.

Түрүүшын иимэ уулзалга сентябриин 24-дэ болобо. Манай аймагай Нарин тосхондо түрэһэн, граждан дайнай үедэ Совет засагай түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсэжэ гараһан, мүнөө Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг тусхайта пенсионер нүхэр И. П. Леонов һаяхан нютагаараа ябахадаа, манай һургуули хүрэһэн байна.

Теэд гансахан иимэ уулзалга, элдэб кинокартинануудые харалгаар, ном уншалга гэхэ мэтээр үхибүүдэй хүмүүжүүлгые хизаарлажа болохогүй ха юм. Ниитэдэ ашатуһатай ажалда өөһэдыень хабаадуулха, ажаллажа һургаха хэрэгтэй бшуу. Энэ намартаа һурагшад түрэл совхоздоо 30 га хартаабха малтажа үгэбэ.

Совхозой дирекци болон парткомтой зүбшэжэ, 8—9-дэхи классуудай һурагшадта хонинной 6 отара, 10-дахи классай һурагшадта һаалиин 2 фермэ шефтэнь үгэхэ гэжэ шиидэбэбди. Малай үбэлжэлгын эхилтэр отара, фермэнүүдыень тодорхойлжо үгэхэбди. Гадна ерэхэ хабартаа 7—9 классуудай һурагшадые ноохо хайшалха машинка дээрэ ажаллуулжа һургаад, ерэхэ зун совхозой 10 мянган хони хайшалжа үгэхэ уялга абанхайбди. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэмнай туһалха—зааха, харуулха мэргэжэлтэдые, ноохо хайшалдаг агрегат саг зуура хэрэглэхыемнай үгэхэ байна.

Түмэрэй хаядаһа суглуулха гэжэ ехэ хүдэлмэри һургуулиинхидта гарадаг. Зүгөөр энэ хэрэг амжалтатайгаар ябуулхын тула тэрэнэй удха шанар тухай гэхэ гү, али түмэрэй хаядаһанай хаана, ямар юумэндэ хэрэглэгдэдэгынь, энээн дээрэ һургуулидаа хэды мүнгэ оруулжа болохо байһаниинь, энэ мүнгэнэй ямар хэрэгсэлдэ гаргашалагдаха байһаниинь үхибүүдтэ һайса ойлгуулха шухала. 3—4-дэхи классуудай һурагшад 20—20 килограмм, 5—6-дахи классуудайхид—30—30 килограмм, 7—10 классайхид—50—50 килограмм түмэрэй хаядаһа суглуулха уялгатайнууд.

Һургуулимнай һайн спортивна зал үгы юм. Тиимэһээ багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баяр болотор иимэ зал өөһэдынгөө хүсөөр барижа, ашаглалгада тушааха байнабди. Проектнь зохёогдонхой, һаяар барилгын материалнуудые бэлдэжэ, бэдэржэ эхилхэмнай. Тиихэдэ энэ намартаа һурагша бүхэн 1—1 модо һуулгажа, һургуулияа саад, сэсэрлигтэй болгохомнай.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ түсэб соомнай түрэлхидэй, нютагай хүн зоной дунда ниитэ политическэ хүдэлмэри ябуулха, педагогическа эрдэм мэдэрэл тарааха талаар ехэхэн хэмжээнүүд хараалагданхай. Совхозой парткомтой зүбшэжэ лекци, элидхэлнүүдэй тематика зохёогдоод, мүнөө тэдэние бэлдэхыень багшанарта даалгагданхай. Хамта 42 темээр лекци, элидхэлнүүд уншагдаха. Жэшээлхэдэ, багша А. С. Коногорова—«Ленинскэ парти—совет обществын хүтэлбэрилхы хүсэн», Г. М. Селина—«Ленин Сибириин сүлэлгэдэ», Н. П. Логинова—«Ленинэй зааһан замаар парти арадаа дахуулна», Д. Г. Васильева «Ленинэй һургаалнуудай илагдашагүй хүсэн» гэһэн асуудалнуудаар лекцинүүдые бэлдэнэ. Эдэ лекцинүүдээ гансахан Тори тосхондо уншаха бэшэ, харин совхозой бусад һууриин, тосхонуудаар ябажа уншаха байнабди.

Педагогическа темээр олон лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Асуудалнуудынь тон олон янзын, эндэ тооложо уншагшадай анхарал бариһанай хэрэггүй гэжэ һанагдана.

Ленинэй ойдо бэлэдхэл хадаа бүгэдэ арадай, коллектив бүхэнэй хэрэг мүн. Тиимэһээ иимэрхүү хэмжээ ябуулгануудые хараалаад, бэелүүлжэ эхилбэбди.

Тиигэжэ Владимир Ильичтэ гайхамшагта памятнигые—тэрэнэй мүнхэ үзэл сурталай агууехэ, эрхим бэелэл бологшо коммунизмын байшангые бодхоолсолгодо өөһэдынгөө хубитые шадал зэргээрээ оруулалсаха хүсэлэнтэйбди.

Д. БУДАЖАПОВ.
Зэдын аймагай Торнин дунда һургуулиин директор.

Кабанскын аймагай Колесово тосхондо һуралсалай шэнэ жэлэйурда тээ һургуулиин шэнэ байшан ашаглалгада тушаагдаа. Тэрэнние 590-дэхи оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныш барилгашад һургашадта бэлэглээ. Зураг дээрэ: тус колонын эрхим шэрдэгшэ Т. Е. Янущите.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ВЛКСМ-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТҮНХЭНЭЙ ЗАЛУУШУУЛ ИИМЭ БЭЛЭГТЭЙ...

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн угтамжада юу хэхэ тухай асуудалые бидэ бүри эртүүр райкомой тусхай пленум дээрэ зүбшэн хэлсээ һэмди. Тиихэдээ, ойн баярта нэн түрүүн ажалай амжалта туйлаха гэлсээ һэн бэзэбди. Тэрэ үгэдөө Түнхэнэй залуушуул хүрөө гэхэдэ эндүүрэлгүй.

Хабарай тарилгын халуун хаһа соо комсомол залуушуулай гушан табан агрегат хүдэлжэ гараа. Социалис мүрысөөнэй соробхилмо олынон соогуур илажа гараһан агрегадай адрес—Саянай совхоз.

Ниитын малда тэжээл бэлдэлгэндэ комсомолшууд эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой гэжэ пленум тогтооһон юм. Тоггоолой ёһоор залуушуулай гушан звено үбһэ сабшалгын үедэ эмхидхэгдэхэ аад, гушан гурбан звено хүдэлөө. Түсэбөөрөө зуу мянган центнер үбһэн аймаг дотор бэлдэгдэхэ аад, зуун арбан мянга хүргэгдөө. Үбһэ тэжээл бэлдэлгэндэ хабаадагшадай наяад процентнь—залуушуул.

Үбһэ хуряалгын үедэ илангаяа шалгаржа хүдэлһэн Цырен Ардуевай («Восточные Саяны» колхоз), Даша-Нима Шенхоров («Маяк» колхоз) гэгшэдэй звенонуудые дурдамаар.

Мүнөө жэлдэ сабшагдаһан үбһэнэй шанарынь эрхим. Һаяын үдэрнүүдтэ үбһэ хуряалгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, илажа гараһан звенонуудта ВЛКСМ-эй райкомой зүгһөө дамжуулгын улаан вымпел, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаха.

Ургаһан тарягаа гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр, болзор соонь хуряажа абаха гэһэн Мухар-Шэбэрэй аймагай Заганай колхозой таряашадай уряа дэмжэн, манай аймагай комсомолшууд хуряалгын үедэ эршэтэй хүдэлжэ гараа. Таряа хуряалгада эмхидхэгдэһэн залуушуулай хорин табан агрегат хүдэлөө. Мүрысөөндэ даб дээрээ комсомолец Анатолий Муранский гэгшын («Сибиряк» колхоз) агрегат түрүүлжэ ябана.

Мүн баһа соёл болбосоролой ажалда залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадана. Жэшээнь, нёдондо хабартаа хүдөөгэй эдэбхитэдэй уран һайханай бүлгэмэй харалган аймаг дотор үнгэргэгдөө. Мүн тиимэрхүү харалган һургуулинуудай дунда болоо.

Республикымнай тогтоһоор 45 жэлэй, комсомолой 50 жэлэй ойн баярнуудта зорюулан, аймагай залуушуулай фестиваль үнгэрэгшэ зун болоо. Тэрэ фестиваль дуунай һайндэр болон ханхинаа.

Коммунис хүмүүжүүлгын нэгэ эрилтэнь иимэ ха юм: эдиршүүл элүүр энхэ бэетэй, бугжыса зангиралдаһан шанга булшан, балсантай, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, солбон хурдан хүнууд боложо ургаха ёһотой. Спортивна бэлэдхэлэйнгээ талаар манай аймагай хүбүүд, басагад һүүлшын һуури эзэлдэггүй.

Жэшээнь, үнгэрөөшэ хабартаа аймаг дотор спортпоход эмхидхэгдээ юм. Спортпоходой зорилго гансашье хүсэ шадал шалгаха бэшэ, харин тэрээндэ хабаадагшад дайшалхы болон ажалай алдар солын газарнуудаар ябаха зуураа, түрэл нютагайнгаа түүхэтэ хуудаһануудта шэнэ нэмэри оруулха гэһэн байгаа. Тэрэ походто Толтойн дунда һургуулиин һурагшад нэгэдэхи һуури эзэлээ. Һүүлдэнь тэдэнэр республиканска походто хабаадажа дүрбэдэхи һуури эзэлһэн юм.

Ленинскэ комсомолой түүхэтэ табин жэлэй үдэр улам бүри ойртожол байна. Тиимэһээ Түнхэнэй аймагай хүбүүд, басагад амжалтаяа арьбадхахын тула улам бүри эршэтэйгээр ажаллана, һурана. Таряа хуряалгын үедэ унаһан малгайгаа абангүй хүдэлжэ байһан зоной богонихон амаралтын сагые хангахын тула аймагай соёлой байшангай агитбригада колхоз, совхозуудта айлшална. Тэдэнэй программада ленинскэ комсомолдо зорюулһан дуун, шүлэгүүдһээ гадна, һонирхолтой хатар наадан, зүжэгүүд бии. Наада харуулхын урда тээ комсомолой түүхэ тухай хөөрэлдөөнүүдые хэдэг, лекци уншадаг.

Комсомолой түүхээр лекцинүүд яһала олоор уншагдана. Хорёодгушаад оной комсомолшууд, ажалай түрүүшүүл мүнөө үеын эдиршүүлтэй уулзажа, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэдэг. Тиимэ уулзалганууд залуу үетэние коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ехэ удха шанартай. Тэрээн дээрэһээ ВЛКСМ-эй райкомой хуушанай комсомолшуудтай нягта холбоотой байдагынь гайхалгүй.

Коммунис хүмүүжүүлгын эгээл харюусалгатай газар хадаа һургуулинууд мүн. Олон комсомолшууднай үшөө һурагшад ябана. Тиимэл хадань комсомолой райком багшанартай гар гараа барилсан ажаллаха, тэдэнэрэй дүршэл шадабарида түшэглэхэ ушартай. Бидэ октябриин таба-зурганаар залуу багшанарай слёт үнгэргөөбди. Слёдой темэнь—В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэртэ зорюулан, үйлэдбэриин залуу түрүүшүүлые аймагай түб һууринда суглуулхабди. Залуу ажалшад юу хэһэнээ, үшөө юу туйлаха байһан тухайдаа хани халуунаар хөөрэлдэхэ юм.

Мүнөө комсомолой эхин организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд үнгэржэ байна. Комсомолшууд хэһэн юумэнэйнгээ дүн гаргана, комсомолой 50 жэлэй ойн угтамжада дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үрэ тухай хөөрэлдэнэ. Мүн баһа агуу ехэ вождь Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн үдэрэй түүхэтэ ойе угтуулан юун хэгдэнэб гэһэн хэмжээ ябуулгануудаа тодорхойлно...

Түнхэнэй залуушуул түүхэтэ ойнгоо баярта үдэр гар хооһон ерэхэгүй гэжэ элидхэе!...

Л. ДАНЗАНОВ.
ВЛКСМ-эй Түнхэнэй райкомой секретарь.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОР[И]

АСРЯНАЙ БҮЛЫН ГУРБАН ОЙН БАЯР

Колхозник Серго Асрянай бүлынхид нэгэн доро гурбан ойн баяр тэмдэглэбэ. 60 хүбүүд болон басагадынь, аша гушанарынь бүлынгөө толгойлогшын 100 наһатай, һамган Оромсимайнь 90 наһатай болоһые, 70 жэл суугтаа ажаһууһыень һайндэрлэбэ.

Мал харууһалагша Серго Асрян Армениин үзэсхэлэн һайхан Лори нютагта түрэһэн юм. Бүхы наһаяа хада уулаар ябажа үнгэргөө, нэгэтэшье архи ууһанаа, тамхи татаһанаа һанадаггүй. Магад энээнэй ашаар зуун жэлэй туршада нэгэтэшье үбшэлөөгүй байжа болоо. Мүнөө Асрянай бэе хүнгэн, буусынгаа участок дээрэ хүдэлһөөр. Оромсим Асрян баһа миин һуудаггүй. Аша хүбүүд, басагадтаа нюдэнэй шэлгүйгөөр хубсаһа хунар оёдог, нэхэдэг. Үшөө олон жэл алтан дэлхэй дээрэ амиды ябаха хаб гэжэ Серго Асрян этигэнэ. Тэрэнэй эсэгэ Айвиз 120 жэл ажаһууһан.

Армениие ута наһатанай орон гэжэ дэмы хэлэдэггүй. Тиин эндэхи 500 гаран хүн 100-һаа үлүү наһатай, харин 20 мянга шахуунь 80 гара наһатай болонхой.

КОНВЕЙЕРТЭ—«СИРИУС-5»

Ижевскэ радиозавод «Сириус-5» гэжэ радиолонуудай түрүүшын хэһэгые гаргаба. Энээнэй урда тээхи радиолонуудта орходоо «Сириус-5» гэдэгэй газаа талань гоёор шэмэглэгдэнхэй, дуугарха шанараараа илгарна.

(ТАСС).

МОЛДАВИИН ШЭНЭ МЕБЕЛЬ

Дрокиевска мебельнэ фабрикын бүтээн гаргаһан сайбар үнгэтэй стол, стулнууд Молдавиин һургуулинуудай 750 класс соо табигдаа. Һургуулинуудта табигдаха стол, стулнууд шэнэ түхэлэй мебельнүүд болоно. Модон түмэр хоёроор хэгдэһэн столигуудай дээдэ талань сайбар модоор үнгэлэн хушагдаһан, столой һүлжэһэн дээдэ талань өөдөө, доошоо болгогдодог.

Шэнэдхэн заһабарил... мэриин дүүрэмсээр, фа... сэн хоёр дахин ехэ... жэл бүри 60 мянга... комплект һургуулин... дые гаргадаг болохо.

РЯЗАНИИН КРЕМ[ЛЬ] ҮЗЭСХЭЛЭНГЭЙ ГА[ЗАР]

Рязаниин үнинэй кре... тектурын түүхэтэ үз... газар гэжэ соносхогд... ороной архитектурын... ник, тэдэнэй тоодо 17 з... бүтээгдэһэн Успенскэ,... ска һүмэнүүд, «Олег... гэжэ сүмын хонхонууд... нүүдэлшэдэй добтолго... хамгаалхын тула XI... зурылган обооһон доб... болон бусад бии.

Шэнэдхэн һэргээһэн... Рязаниин кремль оро... һонирхолтой музей—... газарнуудай нэгэн боло...

ДҮЙ ДҮРШЭЛЭЙ, [...] ҺАЙХАНАЙ ҺУРГУ[УЛИ]

Криворожско бассей... барилгануудай дэргэ... ваторщигуудай бүхэсо... гуули нээгдээ. Ингулец... малтамалнуудые шана... комбинадай хоёрдохи... котлован малтагша ко... бригадын бригадир, С... Ажалай Герой И. А.... хүдэлдэг газарта энэ һу... хид ошожо хараба. Дүй... ехэтэй механизаторнууд... бүхы хүдэлмэреэ тон... дүүргэхыень хаража... «Атаархамаар, гоё һ... ажаллана»,—гэһэн сэт... ларагшад үгэбэ.

Ажалаа зүбөөр эмхи... ашаар ажалай хэды ехэ... ломжын хэрэглэгдэжэ бо... һые өөһэдынгөө жэшэ... тэдэнэр харуулаа. Гал... бүри хоёр гү, али хэ... дүүргэдэг болонхой. Һаяха... жэлэйнгээ түсэб дүүргэһа... даа мэдээсэ.

(Т...

АСТРАХАНСКА ОБЛАСТЬ. Ленинэй нэрэмжэтэ ... гол түлэб хони үсхэбэрилхэ, помидор болон арбуз тариха ... тэй юм. Бахчева ургамалнуудые 1000 гектарта тарижа, ... рай 400—450 центнер ургаса хуряана. Колхозой олзо ... нэмэхэдэ колхозниигуудай ажабайдал һайжарна, шэнэ ... ехээр хэгдэнэ. Эндэ дунда һургуули. Соёлой байшан б... ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лиманска районой Ленинэй нэрэмжэтэ ... Соёлой шэнэ байшан.

ТАСС-ай фото...

ЭКОНОМИСТЫН ХӨӨРӨӨН

АЖАХЫН ТООСООН АШАТА[Й]

Манай колхоз 5623 гектар таряалантай юм. Энэ колхозоймнай ехэхэн баялигынь болоно. Элдүүрилэгдэдэг газар дээрэһээ ороохо таряа хуряахаһаа гадна, ниитынгээ малда тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ байдагбди. Теэд газар эдлэхэ гээшэ хүнэй хүсэн ха юм. Мүнөөнэй томо техникын хүсөөр лэ таряашан зон хамаг ажалаа бүтээнэ. Манай ажахыда 42 трактор, 22 автомашина болон бусад зэмсэгүүд тоологдоно. Колхозой бүхы ажалые табан комплексно бригада эмхидхэнэ.

Бригада бүхэндэ ажалыень зүбөөр эмхидхэжэ, түлөөһыень гуримшуулхын тулада ажахын тоосоон нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Жэлэй эхиндэ бригаданууд, мүн колхозой правленидэ мэдэлтэй бусад фермэнүүдтэ жэлэй туршада үйлэдбэрилхэ продукциинь түсэбдаабари хараалагдадаг. Тиигээд тэрэнһээнь квартал болон һара бүридэ бэелүүлэгдэхэ даалгабаринууд тодорхойлогдоно. Зүгөөр хамтын суглаанай тогтооһоной ёһоор ажахын тоосоотой болоһон бригада, фермэнүүдэй ажалшадта түлөөһэнь жэлэй дүүрэтэр 90 процентнь түлэгдэдэг, бэшэ 10 процентнь жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ харагдажа үгтэдэг юм. Хэрбээ ажахын тоосоондо ороһон һалбаринууд жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн байбал, дарагдаһан 10 процентээ бүтлыень абадаг. 1967 ондо колхозоймнай бүхы бригаданууд даабарла үлүүлжэ, түлөөһөө бүхыдэнь абаа һэн.

Продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ хэрэгтэ ажалай нэмэлтэ түлөөһэ горитой нүүлөөлнэ. Иимэ хэмжээнүүдые хараалхада, колхозниигууд түсэбһөө гадуур ехэ продукци абахые оролдоно бшуу. Тиин нёдондо таряашадта түсэбһөө гадуур ехэ продукци үйлэдбэрилһэнэйнь түлөө натуральна түлөөһэ үгтэжэ, тэрээндэ хамта 662 центнер ороохо таряа, һаалишадта 468 центнер һүн, бусад малшадта 22 тугал нэмэлтэ түлөөһэ болгон түлэгдөө һэн. Энээнтэй хамта механизаторнууд, малшадта олон жэл хүдэлһэнэйнь түлөө салингынь нэмэгдэдэг, бүхы колхозниигууд 12-һоо 24 ажалта үдэрэй амаралтада гарана.

Ажахын тоосоо нэбтэрүүлэгдэжэ эхилһэн сагһаа хойшо һүүлэй дүрбэн жэл соо продукциин ямараар нэмэһэниинь элдүүриин газарай 100 гектар бүридэ абажа гаргаябди.

	1964 ондо	1967 ондо
Элдүүриин газарай 100 га бүридэ (центнерээр): ороохо таряа	465	716
Тэрэ тоодо гектарай	10,2	16,1
мяхан	46,2	54,4
һүн	251	328
үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (кг)	1629	2060

Дүрбэн жэлэй туршада элдүүриин газарай 100 гектар бүридэ абтаһан ороохо таряанай хэмжээн 215 центнерээр ехэ болоһон байна. Энэнь гол түлэб механизаторнуудай һайнаар ажаллажа, баян ургаса ургуулһанайнь ашаар, мүн шэнэ газар элдүүрилһэнэйнь ашаар туйлагдана. Ажахыдамнай хамта 600 гектар тунга газар хахалагдаа юм.

Энээнтэй хамта продукциин өөрынь үнэ сэн тухай онсо тэмдэглэмээр. Һүүлшын хоёр жэлэй дүнгүүдые сасуулхада, ороохо таряанай өөрынь үнэ центнерэй 16 процентээр, һүн 11,5, үхэрэй мяхан 9,1, гахайн мяхан 18 процентээр хямдарһан байна. Продукци үйлэдбэрилгэдэ ажалай гаргаша бага боложо, артелиин экономико хүгжөө, мүнгэн олзо доходынь ургаа. Хэрбээ колхознай 1966 ондо хамта 271 мянган түхэригэй олзотой гарабал, нёдондо энэнь 337 мянганһаа үлүү болобо. Элдүүриин газарай 100 га бүридэ гаргахада, 6024 түхэригэй олзо хүртэнэ.

Һүүлшын жэлнүүдтэ тараан ажахы болон мал ажалда оньһон арга үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, ажалай бүтээсэ һураггүй дээшэлнэ. Энээнние 1966—1967 онуудта хэгдэһэн ажалһаань, абтаһан продукциһаань элишэлхэдэ, ажалай бүтээсэ 10,5 процентээр ехэ болоһон байна. Тусхайлхада, ороохо тараанай ургаса жэл бүри дээшэлнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоздомнай дунда зэргээр га бүриһөө 16,1 центнер ургаса хуряагдаһан һаа, зарим бригаданудта 21,8 центнер ороохо тараан хуряагдаа. Тиигэжэ ажахымнай ороохо таряа хуряулагдаһан газарһаа гектарай. 149 түхэриг 93 мүнгэнэй сэбэр олзотой гараа гэхэ гү, али минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан полиһоо 485 түхэригэй олзо оруулаа.

Газар гээшэмнай һайнаар эдлэгдэжэ байхадаал ашаяа харюулна гэжэ хэлэлтэй. Артелиин хүгжэлтэ хадаа колхозниигуудай ниитын ажалда эдэбхитэйгээр ... даһанһаа, колхозой хүтэл... шэд, мэргэжэлтэдэй ажа... бөөр эмхидхэдэгһээ түй...

Совет засагай 50 жэлэй ой... шарамдуулагдан манай ко... дурасхаал болгон хадаг... КПСС-эй обкомой, Буряад... эй Министрнүүдэй Соведы... туг барюулагдаһан байга... хозоймнай гэшүүд мүнөө... шье эмхитэй һайнаар ажа... табан жэлэй гурбадахи ж... жалтаар угтажа байна. Жэ... дэ, түрүү һаалишад И. И.... на, Е. Т. Воротникова, К.... сильева гэгшэд нёдондо... бүриһөө 2600—2700 кил... һү һаагаад, энэ жэлдэ ре... ка дотороо дэлгэрһэн мүр... оролсожо, зунай һарануул... килограмм һү һаахын түл... сэлөө зорюулна. Механиза... дай дундаһаа В. П. Карпов,... рузашан А. Г. Сумкин гэгш... ной дунда хододоо маг... ябадаг.

Заганайхидай үүсхэл... ханизатор бүхэн дэмжээд, т... кэеэ бүтээсэтэйгөөр ашаг... Энэ жэлдэ ажалаа һайнаар ж... хэбэл, хүдөө ажахын прод... үйлэдбэрилхэ түсэбөө колхо... дүүргэжэ, гүрэндөө һайн ... тай ороохо таряа, хартаабх... мяха бүри ехээр худалдах... лэймнай түсэб болзорһоо ур... лан бэелүүлэгдэжэ, прод... өөрынь үнэ сэн горитой х... хань дамжаггүй.

М. БА...
Прибайкалиин айма...
«Прибайкалец» колхо...
экономи...

ВЛКСМ-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ БА ЗАЛУУШУУЛЫЕ КОММУНИС ЁҺООР ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОНУУД ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай ТОГТООЛ

(…м. Эхиниинь 1-дэхи …удаһанда)

…луулые коммунис ёһоор …о гол шухала асуудал- …сомолой организацинуу- …рние, комсомолые пар- …зацинуудай хүтэлбэрил- …алые саг үргэлжэ ха- …а ёһотой. СССР-эй Ми- …Соведэй дэргэдэхи ра- …ын ба телевидениин ко- …шуулда зорюулһан дам- …йнгаа хэмжээе үргэд- …арынь һайжаруулха. …Министрнүүдэй Соведэй …блэлэй талаар комитет, …ЦК комсомолой хэблэлэй …элүүлхэ, хүүгэд болон …зорюулһан политиче- …йханай, научно-популяр- …учно-фантастикын лите- …жээе дээшэлүүлхэ, но- …брошюрануудые, темати- …итечкэнүүдые, ниитэ-по- …нэ хэблэлнүүдые олоор …аг болохо, залуушуулай …атериальна баазые бэ- …шаа хэмжээнүүдые зо- …а ёһотой.

…обществын хүгжэлтын …шатада гүнзэгы ехэ уд- …но-техническэ дэбжэлтэ …туйлагдана, үйлэдбэри …оньһожоруулагдана, ав- …үүдээр хангагдана, ажал …жэ шанар үндэһөөрөө …итын үйлэдбэриин ашаг …үүлхэ, шэнэ техникэ …а нэбтэрүүлхэ, ажахын …бодото хэрэг дээрэнь бэс- …лмэридэ комсомолой ор- …удые эдэбхитэйгээр ха- …шухала. Тиихэдээ парти …экономическа политикые …комсомолой хабаадалгын …рилго мүн гэжэ энэ хэрэ- …о хэрэгтэй. Коммунист- …мта комсомолшууд болон …социалис мүрысөөнэй, …ажалай түлөө хүдэлөөнэй …байха, ажалай бүтээсые …ын ба продукциин шанар …лын түлөө, үйлэдбэриин …үүдые үлэмжэ һайнаар …түлөө, табан жэлэй түсэб …урид дүүргэхын түлөө …эгшэд байха зэргэтэй. …, комсомолой, профсою- …ацинууд ба ажахын хү- …шэд хүбүүд, басагадые …й болгохо тухай, тэдэнэй …мэргэжэл шадабарые …тухай, творческо …р бүтээсэтэйгөөр ажалла- …а шухала эрхэ байдал …тухай анхарал оролдолго …а, шэлэһэн мэргэжэлдэ …йхаар тэдэниие хүмүү- …гатай. Хүбүүд, басагадай …онирходог байха, шэнжэ- …лмэридэ, уралан нари- …ухаалан зохёолгын хү- …дуратай байха ябадалые …р хүгжөөхэ. Залуу хүдэлмэришэд, колхознигууд болон алба хаагшадые үдэшын ба заочно һургуулинуудта, техникумүүд ба дээдэ һургуулинуудта эдэбхитэйгээр хабаадуулха. Хүдөөгэй залуушуулай эрдэм һургуулияа дээшэлүүлхынь, мэргэжэлтэй болохынь ба мэргэжэлээ дээшэлүүлхынь тулада таатай эрхэ байдал байгуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха.

Научно-техническэ дэбжэлтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ залуу эрдэмтэд ба мэргэжэлтэд шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Тэдэнэй үзэл сурталай-политическэ эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэдэнь анхарал ехээр хандуулха, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэдэнь туһалха, эрдэм наукын ба техникын тон шухала асуудалнуудые творческо ёһоор зүбшэн хэлсэлгэдэ, теоретическэ конференцинүүд болон методологическа семинарнуудта эдэбхитэйгээр хабаадуулха, залуу эрдэмтэдэй үйлэдбэриин коллективүүдтэй байгуулһан холбоо барисааень улам бэхижүүлхэ шухала.

Ленинскэ комсомол эрдэм наукын болон техникын туйлалтануудые шудалхын түлөө совет залуушуулай үнэхөөрөөл үргэн ехэ хүдэлөө дэлгэрүүлжэ шадаха байха гэжэ КПСС-эй ЦК батаар найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

5. Партийна ба комсомолой организацинууд, багшанарай коллективүүд, профессорнүүд-багшанар һургуулинуудтахи, дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудтахи һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха ёһотой. Һуралсал ба хүмүүжүүлгэ хадаа студентнүүдые, һурагшадые марксистско-ленинскэ үзэл бодолоор хүмүүжүүлхэ, творческо ёһоор ухаалан бодомжолхо, эрдэм наука ба техникэдэ дуратай байхаар хүмүүжүүлхэ, ниитын ажал ябуулгын дүй дадалтай болгохо, арад зоной аша туһада зорюулан зохёон байгуулхы ажалда тэдэниие бэлдэхэ ёһотой бшуу. Ниитын эрдэм наукануудые хододоо улам һайнаар заадаг болохо. Тиихэдээ марксистско-ленинскэ теориие гүнзэгыгөөр шудалаагүй һаа, парти ба гүрэнэй политикые тодо һонороор ойлгоогүй һаа, һайн совет мэргэжэлтэ, коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагша хүмүүжүүлэгдэжэ шадагдахагүй гэжэ хараадаа абаха хэрэгтэй.

Студентнүүдэй конструкторскэ болон технологическа бюро, барилгын отрядууд, һургуулиин эрдэм шэнжэлгын кружогууд болон һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудые байгуулха эрмэлзэлыень дэмжэхэ, студентнүүд болон һурагшадай эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ, эрхим һайн хүдэлмэринүүдэйнь түлөө тэдэниие урмашуулха. Хүбүүд, басагадай, нэн түрүүн залуу хүдэлмэришэд болон хүдөөгэй ажалшадай дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта орохоёо бэлдэхэдэнь партийна, комсомолой организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, арадай гэгээрэлэй органууд тэдээндэ туһаламжа ехээр үзүүлхэ ёһотой. Һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ комсомолой организацинуудай дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ, дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдтэ хүбүүд, басагадые абаха асуудалнуудые шиидхэхэ, мэргэжэлтэдые хубаарилха, стипенди тогтоохо, үйлэдбэриин практика, мүн студентнүүдэй, һурагшадай ажаһуудал болон амаралтые эмхидхэхэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, мүн ниитын али бүхы ажабайдалда тэдэнэй хабаадалсаха хэмжээнүүдые зохёон хараалхыень ВЛКСМ-эй ЦК-да, СССР-эй дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай министерствэдэ, СССР-эй Гэгээрэлэй министерствэдэ даалгаха.

ВЛКСМ-эй комитедүүд, багшанарай коллективүүд пионернүүдэй организацинуудта анхаралаа ехээр хандуулха, дружина болон отряд бүхэнэй ажабайдалай үзэл сурталайнгаа талаар удха түгэлдэр, һонирхолтой ба элдэб янзын байхын түлөө оролдохо, эрдэм һургуулида болон ажалда дуратайгаар пионернүүдые хүмүүжүүлхэ ёһотой. Пионернүүдэй дунда ябуулдаг хүдэлмэридөө үхибүүдэй ухаан бодолой илгаа болон һонирхолыень дүүрэнээр хараадаа абаха хэрэгтэй. Вожатануудые шэлэн олохо, бэлдэхэ хүдэлмэриие һайжаруулха.

6. Социалис Эсэгэ ороноо хамгаалха гээшэ совет залуушуулай арюун нангин уялга мүн. Империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгаяа бүри шангадхажа байһан, уласхоорондын байдалай улам хурсадажа байһан эрхэ байдалда залуу хүн бүхэниие социализмын туйлалтануудые аршалан хамгаалхаар бэлэн байхаар хүмүүжүүлхэ гээшэ онсо удха шанартай болоно. Комсомол Совет Арми болон Уһан-Сэрэгэй Флодтой шефүүд ёһоной холбоо барисаагаа саашадаашье бэхижүүлхэ, сэрэгэй һуралсал бэелүүлгэдэ, сэрэгэй албанда абтаадүй залуушуулые бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, хүбүүд, басагадые ДОСААФ-ай хүдэлмэридэ хабаадуулха, «Сэрэгэй бүгэдэ ниитын уялга тухай» хуулиие дүүргэлгэдэ туһалха уялгатай.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зэргэнүүдтэ алба хэхэ гээшэ хэдэн миллион совет хүнүүдтэ баатаршалгын, сэбэр сэхэ ба эрэлхэг зоригтой хүнүүдые бүридүүлэн хүмүүжүүлгын ёһотойл һургуули болонхой. Сэрэгэй частьнууд болон подразделенинүүдэй комсомолой организацинууд патриодуудые, интернационалистнуудые, мүн социалис Эсэгэ ороноо хамгаалха хатуу зоригтой, баатарлиг хүнүүдые хүмүүжүүлхэдэнь командирнууд болон политоргануудта үдэр бүри туһалха, залуу сэрэгшэдэй дайшалхы болон политическа бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ, мүнөө үеын буу зэбсэг болон техникые тэдэнэй бүрин һайнаар шудалха ябадал туйлаха уялгатай.

7. Залуу хүниие али бүхы талаһаань дүрбэн тэгшээр һургаха, коммунис үзэл сэдьхэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ, хүбүүд, басагадай юрэнхы соёл болбосоролыень дээшэлүүлхэ гээшэ партийна, комсомолой организацинуудай шухала зорилго мүн. Оюун сэдьхэлээ улам баяжуулхын, бэе махабадаа улам һайжаруулхын зорилгоор сүлөөтэй сагаа ухаансараар хэрэглэдэг болохынь тулада тэдэниие һургаха, тэдээндэ туһалха шухала. Мүнөө үеын залуушуулай улам ургажа байгаа эрилтэдэ уран һайханай хүдэлмэридэ эдэбхитэй һонирхол хүгжөөмөөр, тэдэнэй оюун бэлиг, шадабариие дэлгээлгэдэ туһалмаар лэ клубуудай, соёлой байшангуудай, библиотекэнүүдэй, паркнууд болон соёл гэгээрэлэй бусад эмхи зургаануудай ажал ябуулгые табихын тула хэмжээ абахыень СССР-эй Культурын министерствэдэ, ВЦСПС-тэ, ВЛКСМ-эй ЦК-да даалгаха. Манай ороной арадуудай соёл культурын айхабтар ехэ баялигуудтай хүбүүд, басагадые үргэнөөр танилсуулха, олониитын уран һайханай самодеятельностиие хүгжөөхэ, харалга, конкурс, выставкэнүүд болон фестивальнуудые үнгэргэхэ, ажаһуудаг газартань залуушуулай амаралтые һайнаар эмхидхэхэ. Колхозууд болон совхозуудта культурно-ажаһуудалай болон спортивна барилгануудые барихадань, совет хүдөө нютагуудай соёл культурые дэбжээхын түлөө залуушуулай дунда олониитэ хүдэлөө дэлгэрүүлхэ тушаа хүбүүд, басагадай гаргадаг эдэбхи үүсхэлые али бүхы хэмжээгээр дэмжэхыень партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудые, ажахын хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

Коммунизмын уг зорилгодо залуушуулай хэлбэришэгүйгөөр этигэдэг байхаар лэ, совет хүнэй эрхим һайн шэнжэ шанар харуулмаар лэ, акгиин дайсадые, тэдэнэй номнолые, ёһо заншалые үзэн ядадаг байхаар хүмүүжүүлмээр лэ уран һайханай тодо һайн шэнэ зохёолнуудые байгуулыт гэһэн уряалтайгаар уран зохёолшодто, уран зураашадта, композиторнуудта, киногой ба театрнуудай ажал ябуулагшадта КПСС-эй ЦК хандана. Залуушуулда зорюулан эрхим зохёолнуудые байгуулха конкурснуудые, залуу литераторнуудай семинарнуудые, уран зураг, бүтээлнүүдэй выставкэнүүдые, хүгжэмэй болон киногой фестивальнуудые саг үргэлжэ үнгэргэжэ байхыень творческо союзуудта, ВЛКСМ-эй ЦК-да дурадхаха. ВЛКСМ-эй комитедүүд залуу творческо интеллигенциин дунда ябуулдаг политическэ хүдэлмэреэ һайжаруулха, тэдэнэй үзэл сурталай болон мэргэжэл шадабариин ургалтада туһалха, хүдэлмэришэдтэй, таряашадтай, сэрэгшэдтэй, студентнүүд болон һурагшадтай холбоо барисаагаа бэхижүүлхэдэнь туһалха, манай залуушуулда хүрэмөөр лэ зохёолнуудые эдэбхитэйгээр дэмжэхэ, тайлбарилан ойлгуулха зэргэтэй.

8. Үхибүүд болон залуушуулай бэе махабадай хүмүүжүүлгэ тухай анхарал оролдолго ехээр гаргаха шухала. Олон түмэн хүнүүдэй хабаадалгатай бэе махабадай соёл ба спорт хадаа бэеын элүүрые бэхижүүлхэ, залуушуулые ажалда болон ороноо хамгаалгада бэлдэхэ хэрэгтэ туһалха ёһотой. Комсомол хадаа бэе махабадай соёл болон спорт хүгжөөлгын түрүү хүсэн байха уялгатай, харин комсомолшууд физкультурна хүдэлөөнэй эдэбхитэй хабаадагшад байха уялгатай. Һургуулинуудта, предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта, районууд болон городуудта заншал боломоор спортивна болон туризмын хэмжээ ябуулгануудай гурим бусад зургаануудтай хамта зохёохыень ВЛКСМ-эй ЦК-да, ВЦСПС-тэ, СССР-эй спортивна бүлгэмүүд болон организацинуудай союзай Центральна Соведтэ даалгаха. Үхибүүдэй болон эдиршүүлэй дунда хүдэлмэри ябуулхын тулада стадионуудта, спортивна залнуудта, бассейнүүд болон соёл культурын паркнуудта инструкторнууд, тренернүүдые томилхо, тэдээндэ эд хэрэгсэл таһалжа үгэхэ ябадал хараалха. Спортивна баазанууд болон түхеэрэлгэнүүдые үлэмжэ дүүрэнээр хэрэглэхэ, сэрэгэй-техническэ мэргэжэлнүүдые комсомолшууд болон залуушуулай шудалха гэһэн эрмэлзэлые урмашуулха, спортивно-элүүржүүлгын лагерьнууд болон оборонно-техническэ клубуудые байгуулха тушаа комсомолшуул болон залуушуулай гаргадаг хүсэл эрмэлзэлые урмашуулха ябадал хангахыень комсомолой, профсоюзуудай, физкультурын организацинуудай ба ДОСААФ-ай комитедүүдэй хабаадалгатайгаар ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта даалгаха.

9. Манай ороной үмэнэ табигдажа байгаа зорилгонуудые шиидхэлгэ хадаа олониитын, самодеятельнэ, ниитэ-политическэ организаци бологшо, партиин резерв, ургажа ябаа үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ тэрэнэй дүтын туһалагша бологшо ВЛКСМ-эй үүргые улам бүри дээшэлүүлхэ эрилтэ табина. Комсомолой организацинуудые эмхидхэлэй-политическэ талаарнь улам саашадань бэхижүүлгэдэ, тэдэнэй дайшалхы шадабариень дээшэлүүлгэдэ, бүхы залуушуулда тэдэнэй үзүүлдэг үзэл сурталай нүлөөе шангадхалгада ВЛКСМ-эй ЦК, союзна республиканuудай ВЛКСМ-эй ЦК-нууд, ВЛКСМ-эй крайкомууд, обкомууд онсо анхарал хандуулха уялгатай. Хүн бүхэнтэй ябуулагдадаг хүдэлмэриие нилээд һайжаруулха, залуушуулай һонирхол болоод урма зоригые ходоодоо шэнжэлжэ, хараадаа абажа байха, үзэл бодол ба хүсэл эрмэлзэлыень бүридүүлхэ, тэдэнэй эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха, ажабайдалайнь түсэбүүдые бэелүүлгэдэ туһалха шухала. Союз доторой демократи болон нюур сахилтагүй шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые хүгжөөхэ, ВЛКСМ-эй зэргэнүүдтэ журам ба эмхи гурим бэхижүүлхэ, комсомолец бүхэнэй өөрынгөө организациин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байхаар, тэрэнэй ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдэй болон бүхыдөө комсомолой ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдэй түлөө харюусалгатай байхаар ажал хэрэгээ эрхилхэ хэрэгтэй.

Комсомолой үүргые дээшэлүүлхэ гээшэ ажахын, соёл культурын ба гүрэн түрын байгуулалтада тэрэнэй үлэмжэ ехээр хабаадалсалгатай таһаршагүй холбоотой. Ажалшадай депутадуудай Соведүүд, министерствэнүүд ба зургаанууд, профсоюзай болон ниитын бусад организацинууд хадаа залуушуулай хүмүүжүүлгын, һуралсалай, профессиональна бэлэдхэлэй, ажалай, ажаһуудалай болон амаралгын асуудалнуудые ВЛКСМ-эй комитедүүдэй хабаадалгатайгаар шиидхэхэ, комсомолой организацинуудай оруулһан дурадхалнуудта анхаралтайгаар хандаха, тэдээндэ үдэр бүриин бодото туһаламжа үзүүлхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно. Залуушуулые ажалда абаха, ажалһаа болюулха, залуу хүдэлмэришэд, колхозникуудые, алба хаагшадые шагнаха, эдиршүүлэй ажал сахиха, гэр байра, мүн хамтын байрануудтахи һууринуудые хубаарилха, культурно-ниитын ба спортивна хүдэлмэри хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан мүнгэ зөөри хэрэглэхэ ябадалтай холбоотой асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ комсомолой комитедүүд профсоюзай болон ажахын органуудтай хамта хабаадалсаха уялгатай. Предприятинуудай, колхозууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриин асуудалнуудые тус тус организацинуудай үмэнэ табиха, тэдэниие зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэ комсомолой организацинууд эдэбхи үүсхэл ехээр гаргаха ёһотой.

СССР-эй Верховно Соведтэ, союзна ба автономито республиканuудай Верховно Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай хизаарай, областьнуудай, округуудай, городуудай болон районно Соведүүдтэ залуушуулай хэрэгүүд тушаа депутадуудай саг үргэлжын комиссинуудые байгуулха шухала гэжэ мэдэрхэ.

10. Комсомолой организацинуудые хүтэлбэрилгын, ургажа ябаа үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгые хүтэлбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлхыень союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин крайкомууд, обкомууд, окружкомууд, горкомууд болон райкомуудые уялгалха. Комсомолой организацинуудай үдэр бүриин ажабайдалые, залуушуулай дунда боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, ВЛКСМ-эй комитедүүдэй ажал ябуулгые дэмжэхэ, залан шэглүүлхэ, тиихэдээ жэжэ божо хэрэгээр тэдэнэй орондо хүтэлбэрилхэ ба хизаарлаха ябадал гаргахагүй, тэдэниие алдуу эндүүнүүдһээ һэргылхэ, бэрхэшээлнүүдые дабадаг байхаар, ажабайдалтай алхамаа жэгдэдхэн ябахаар һургаха хэрэгтэй. Партийна комитедүүд залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгүүдые эрхилхэ үүргэтэй бүхы зургаанууд болон организацинуудай ажал ябуулгые саг үргэлжэ тааруулан зохидоор ябуулха уялгатай.

Комсомолой кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха ба хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй марксистско-ленинскэ хатуужалые дээшэлүүлхэ, комсомолой организацинуудтахи партийна гол хүсые бэхижүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулха. Мүнөө жэлһээ эхилжэ, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна дээдэ һургуулида, партиин обкомууд, крайкомуудай ба союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-нуудай дэргэдэхи партийна дээдэ һургуулинууд болон курсануудта комсомолой хүдэлмэрилэгшэдые саг үргэлжэ бэлэдхэхэ хэрэг эмхидхэхэ. ВЛКСМ-эй ЦК-гай дэргэдэ комсомолой дээдэ һургуули байгуулха шухала гэжэ тоолохо. Парти, правительствын политикын, уласхоорондын байдалай шухалын шухала асуудалнуудаар комсомолой эдэбхитэдые мэдээсэжэ байхын тулада, тэрэшэлэн комсомолой хүдэлмэриин асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада тэдэнэй зүблөөнүүдые саг үргэлжэ зарлажа байха гурим партиин райкомуудай, горкомуудай, окружкомуудай, обкомуудай, крайкомуудай, союзна республиканuудай компартиин ЦК-нуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлдэ оруулха. Бэеэ даанхай ажахын болон захиргаанай хүдэлмэридэ, колхозуудай правленинүүдтэ, ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ, партийна, профсоюзай болон ниитын бусад организацинуудай һунгагдамал органуудта өөһэдыгөө һайнаар харуулһан комсомолшуудые, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд болон эдэбхитэдые зоримгойгоор дэбжүүлхэ.

* * *

Партиин табижа байгаа зорилгонуудые комсомолшууд, манай алдарта залуушуул бүхы зүрхэ сэдьхэлээрээ хүлеэн абаха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа КПСС-эй ЦК мэдүүлнэ. ВЛКСМ-эй ойн баярые болон Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн үдэрһөө хойшо 100 жэлэй ойе угтуулан, хүбүүд, басагад ажалай болон политическэ эдэбхи хэшээлээ бүри дээшэлүүлхэ, Коммунис партиина тойрон өөһэдынгөө зэргэнүүдые бүри нягтаар жагсааха, коммунизмын аша туһада, совет арадай аша туһада шэн габьяатайгаар ажаллаха байхал.

ХУРДАН БОДОЛ

…кын зэдэлхэлээр, үхибүүд …тэа табилдажа байһан аад, … классуудтаа тарана.

…р бэстэй, хурсахан ян- …гша үхибүүдэйнгээ һуун …шээлээ заажа эхилбэ. …ы хананхатай, аали шэ- … Гансал багшын хэлэхэ …а. класс хооһон юм шэн- …нэ.

…долгын орёо бэрхэ тео- …, дүримүүд ямар нэгэн …той түүхэһээ өөрэгүй, …ай һанал бодол ээлэн. …гүн гүнзэгы уутые эдир- … ухаан соо ябтална хэбэр-

…атика шудалха хүшэр, …жэ хэндэшье мэдээжэ аас …эд багша Иннокентий Бо- … Алдаров тэрэниие эгээл … үхибүүдэй тон һонирхо- …ет гэжэ тоолодог.

…өөрөө хараба бэшэ гүт, …ай нэгэниинь шье даб- …убагүй ха юм. Энэшни …ойл тэмдэг гээшэ,—гэжэ …дэ забһарлалай болохо- …нэ.

… ойлгоошьегүй һаа. …а түбэгшөөгөөд, абяа- … үлэшэһэн байхадаа бо- … гү?

— Үгы даа. Тиимэ заншал эгээн муу, эшэгүүритэй ябадал гэжэ тоологдодог юм. Оло дахин асууһан, ойлгохо гэжэ оролдоһон һурагшадһаа жэшээ абтадаг.

Иимэ заншал Улаан-Үдын № 40 һургуулида үнинэй нэбтэрэнхэй. Иимэ хүдэлмэри бүри үхибүүдэй нэгэдэхи класста һуража эхилхэһээ хэгдэдэг байна. Тиигээдшье бэрхэ, мэргэжэлтэй багша Иннокентий Борисович дүй дүршэлөөр баян. Тэрэ алгебра, тригонометри, геометри тусхай математикын кабинедтэ заадаг. Тэндэнь харуулан ойлгуулха түхеэрэлгэнүүд олон. Алдаров тэдэниие бултыень шахуу өөрөө хэһэн байна.

— Тоо бодолго ойлгохо талаараа үхибүүд адли байдаггүй.—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.—Зариманиинь бэлигтэйшье, оролдосотойшье ааб даа. Иимэшүүл тусгаар факультативна занятида ябадаг. Тэдэнэр һуралсалай программаһаа гадуур, бүри орёо дүримүүдые шудалдаг юм. Би тэдэнэртэй хүдэлхэ ехэ дуратай агшаб.

Тэрэньшье зүб. Бүри түрэһэн нютаг—Ольхондоо һурадаг байхадань өөртэнь Николай Гаврилович Бобриков—тэрэнэй түрүүшын багша—математикаар иимэ хэшээлнүүдые үгэдэг һэн. Тиихэдээл тэрэ шабиингаа тоо бодолгодо тусгаар бэрхэ байһан тулань энээхэн һубэлгэн талыень хүгжөөхэ гэжэ оролдодог байгаа юм бэзэ.

Һүүлдэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргээд, Цахирта хүдэлжэ эхилхэдээ, Иннокентий Борисович багшынгаа жэшээ мартаагүй һэн. Тэндэнь математика шудалха дуратайшуул, бэлигтэй хүбүүд, басагад баһал олон байһан.

— Би тэндэ нэгэ класста табадахиһаа эхилээд наймадахиие дүүргэтэрнь заагаа һэм. Жалсанов Ласак гэжэ хүбүүмни тусгаар бэрхэ һурадаг бэлэй. Гурбан жэл удаа дараа тэрэ республикын эдир математигуудай олимпиадада түрүүлһэн юм. Һүүлээрнь наймадахиие дүүргэгшэдэй Москвада үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна олимпиадада түрүүлэн гараа һэн. Мүнөө Ласагни математикаяа шудалһаар, эрдэмэй харгыда оронхой,—гэжэ тэрэ баярлан хөөрэнэ.

— Мүнөө энэ Улаан-Үдынтнай һурагшад сооһоо тиимэ бэрхэшүүл шалгарна гү?

— Байха даа. Намда заалгадаг Воронина Нина гэжэ басаган Новосибирскын математигуудай һургуулида абтанхай. Тэрэнэй юһэдэхиие дүүргээд байхада уряал ерээ һэн. 8—9 классуудые дүүргэгшэдэй Бүхэсоюзна олимпиадада түрүүлээ бшуу. Мүнөө баһал эрдэмтэн болохо харгыда оронхой.

— Иимэ һурагшад олон ааб даа?

— Олон. Би эгээл эрхимүүдыень, Буряад оронойнгоо нэрэ түрэ нэрлүүлхэ гэжэ һанаһан хүбүүд, басагадаа дурдаба гээшэб.

Һайхан жэшээ! Урматай, оролдосотой ажалай үрэ иимэл даа!

Иннокентий Борисович Алдаровай мүнөөшье заадаг һурагшад сооһоо тиимэ Буряад оронойнгоо нэрэ түрэ нэрлүүлхэ математигууд гарахал байха.

В. НАМСАРАЕВ.

Зураг дээрэ: Улаан-Үдын № 40 һургуулиин математикын багша И. Б. Алдаров хэшээлдээ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХҮСЭЛ

Бороо бүхэли һүниндөө шааяжа хонобо. Сабхияа үмдэжэ газаашаа гарахадань, уһан сээл тогтошонхой. Ошор сухалаа хүрэһэндэл газар худар нёлбожорхёод, юушьеб аман соогоо гүбэрһөөр гэртээ оробо.

«Нойршни юундэ хүрэхээ болинюоб даа. Амаржа унтахаяа яанаш»,—тэбэ һамганиинь.

— Хэрэгтэй саттаа иигэжэ орохогүй аад, хэрэгтүй болюходоо хүнэгөөр адхаһандал ороод һалахагүй, муу ёротойл тэнгэри даа,—гээд Ошор уруугаа хаража байтараа, орхиһон газетээ стол дээрэһээ абажа уншана.

«Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхоз тухай һаянай ходо бэшэдэг болоо. Тэдэнэй гаргаһан үүсхэл һайшаалтай. Мүнөө жэл манай Бэшүүрэй совхоздошье тарянай ургаса һайн. Тэдэнтэй мүрысэхэлээшье хамаагүйл даа»,—гэжэ досоогоо шэбшээд, лаампаяа унтараажа, сонхоороо шагаана.

«Энэ бороогой орожо паалта хээгүй һаа, үглөөдэр хэды арбаад гектар газарай тариян хуряаглаха байгаа гээшэб. Хойшонь татажархибал даа»,—гэжэ бодоһоор дэблихэртээ оробо.

Үглөөгүүр тэнгэри сэлмэжэ эхилэнхэй, бороогой һубаг үүлэнүүд намдууханаар урагшаа нүүжэ ошоно. Радиогоо табихадань, сагай уларил тухай тодо һонороор хэлэжэ байгаа бэлэй. «Республика доторнай бүрхэгшэг байха... Урда аймагуудта шииг бороо хүлеэгдэнэгүй»..

Гансата сэдьхэлынь тэниглэн болобо. Үбгэнэйнгөө хүхюун байхада, ушар удхыень тааматшалжа ойлгоһон һамтан энеэбхилэн байжа сайгаа аягална.

Бэшүүрэй совхозой түрүү комбайнер Ошор Тубановые мэдэхэгүй хүн аймаг соо олдохогүй хаш даа. Залууһаа механизатор болохые сэдьхэһэн. Үетэн нүхэдэйнь олонхи һургуули намнажа холын город ошоо, нютагтаа үлээшэдүүлынь совхозой элдэб ажалда ябалат. Абынгаа город эльгээхэ гэхэдэнь, Ошор яашье ошохо дуратүй байһан гэхэ.

«Үгы даа, би юунэйшье болоо һаа, нютагаа орхижо гарахагүйб. Эндээл үлэхэб. Хүрьһэтэ газартаа ургууһан алтан таряагаа өөрөө хадахаб. Түрэл газартаяа холбоотой байхаһаа үлүү юуншье намда үгы»,—иигэжэ үни халаа хүсэһэнөө мүнөө хүрэтэр табяатүй.

Ахынгаа харгыгаар дүү хүбүүн Дамдиниинь ошоо һэн. Совхоздоо трактористаар үнинэй хүдэлжэ байдаг. Бэрхэ механизатор гэжэ баһал алдаршанхай.

— Дүүнь ахаяа хэзээш булидаг гэлсэгшэ бшуу. Теэд шимни юундэ мининигээ урда орожо яданаш?—гэжэ ахынгаа шогтойгоор хэлэхэдэ, Дамдин Тубановта баһал харюусаха үгэ олдоодхидог.

— Хүлеэжэ бү яда. Нэгэл мэдэхэдэш шинии туйлаһан рекордын урда орошоод байхаб.

— Зай, зай, шадалаараал туршаад үзэ. Харуужамди,—гэжэ Ошор мүхөөгөө үгтэхэ үгыл бэзэб гэһэншүүгээр харюусадаг.

«Аха дүү хоёрой мүрысэхэ саг одоо тулаал ха»,—гэжэ хүлеэхэ зоншье түхэреэн Гутай соо олон һэн.

Энэ мүрысөөн мүнөөш бэшэ һаа, үглөө эхилхэ байха даа.

Дамдин ахынгаа амжалтаар атаархадаг. Теэд энэ атаархалынь һайхан атаархал. Юуб гэхэдэ, Дамдин Тубанов ажалай үндэр амжалта туйлахые үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэнэ бшуу.

...Шангаар шараһан үдын наранда ехээр нороһон газарай хүрьһэн хатажа үрдибэ. Үглөөдэрынь хүсэгшэ наран хүхэ манхан тэнгэриин мандал өөдэ хөөрэн гарахаяа бултайба. Ошор талынгаа кораблиин хажууда үни ерэнхэй, хараад, тоһодохо газарынь тоһодобо. Талын жаахан булжуухай долгилон мэлмэрэн байһан тариян далай дээрэ хөөрэн гаража, ирагуу хоолойгоор магтаал дуугаа дэлгэнэ. Сэлмэг тэнгэридэ мандан гараһан наранда Ошор баярлана.

Багаһаань танил, дүтэ болоһон Заряа шэлын эгсэ хүшуун тээшэ комбайнань жүдхэшэбэ.

Адха орооһо альган соогоо барижа үзөөд, жажалжа амта шэмыень, хуурай, нойтыень шалгаба.

ЗУРАГЛАА

— Ёһотойхон даа. Халта үнгэрүүлээл һаа, адхаран унажа болохо.

Совхозой директор ахалагша агроном Дагбаевые дуудажа, Гутайн комбайнернуудай хуряалгада хэр ябажа байһан тухай һонирхоно. Нүхэр Тубановай нэрэ түрүүшүүлэй зэргэдэ. Ошор Тубановай амжалта туйлаха байһаниинь хэндэшье һэжэг түрүүлнэгүй. Жэл бүхэндэ аймагай түрүү комбайнернуудай тоодо оролсоод лэ байдаг.

Газарлиг набтар, шүрбэһэлиг нариихан, түргэн ябадалтай, шарабтар шарайтай, түхэреэн нюдэтэй хүн Гутайн гудамжаар түргэ түргэн алхалха.

Ошор Тубанов абаһан социалис уялгаяа хододоо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэдэг. Энэ жэлшье халаанайнгаа даабариие ходо үлүүлэн дүүргэжэ, ехэ орооһо сохижо, совхозоо алдаршуулаа.

Нэгэтэ тэрээнтэй уулзаад, иигэжэ хөөрэлдэһэнөө мартадаггүйб.

— Зай, хэр хүдэлнэбиди?—гэбэб.

— Үшөөл һанаһанта хүрэгдэнэгүй даа,—гээ бэлэй.

Үндэр амжалтын орьёл өөдэ үргэлжэ эрмэлзэдэг Бэшүүрэй суута комбайнер Ошор Тубановай үшөө ехэ амжалта туйлахань лаб.

Б. ЖИГЖИТОВ.

АЙЛ БҮХЭН ГАЗЕТЭ, ЖУРНАЛТАЙ

Сэлэнгын аймагай XX партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой (Ноёхон) 3-дахи отделениин центр—Түхэм тосхондо 60-аад гаран айл һуудаг. Жэлһээ жэлдэ колхознигуудай байдал болбосон түхэлтэй боложо байна. Түхэм тосхондо (центрһээ 18 модоной газарта) колхозой 3-дахи отделениин механизаторнууд, малшад ажаһуудаг юм. Эндэмнай эхин һургуули, клуб, фельдшерскэ пункт бии. Хэлхеэ холбооной Ноёхоной отделениин даалгабаряар олохон жэл холын гүүртэ, отарануудаар ябажа газетэ, журнал захюулдагби. Илангаяа 1968—1969 оной газетэ, журналнуудые нютагай ажалшад олоор захиба. Хэрбээ нёдондо 700 түхэригтэ захил хэгдэһэн байбал, мүнөө жэлдэ 800 гаран түхэригтэ захил хэгдээд байна. Жэшээнь, «Улаан Сэлэнгэ», «Буряад үнэн», «Правда Бурятии», «Буряадай залуушуул», «Сельская жизнь», «Комсомольская правда», «Пионерская правда», «Правда», «Советская Россия» болон бусад газетэнүүдые, «Байгал», «Огонёк», «Крестьянка», «Работница», «Здоровье», үхибүүдэй уншаха «Мурзилка», «Веселые картинки», «Пионер», «Костер» гэхэ мэтын олон журнал, газетэнүүдые захиба. Коммунистнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд «Политическое самообразование» журналые олоор захиба. Эдэнэрэй дунда 30—40 түхэриг хүрэтэр газетэ, журнал захидаг колхознигууд ехэ олон. Механизаторнууд—бригадир Сергей Эрдынеев, трактористнууд Борис Доржиев, Дамба Лумбунов, хонишод Бадмацырен Батуев, Дамби Гомбоев, һаалишад Валя Очирова, Ногоондари Биликтуева, тугалшан Гармацу Дондопова, мал адуулагша Иван Цыдыпов, тэдэнэй дунда 72 наһатай пенсионер үбгэн Б. З. Магбунов гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадаа. Энэ жэлдэ урда жэлнүүдһээ эмхи гуримтайгаар газетэ, журнал захилга үнгэржэ, богонихон болзор соо дүүргэгдэбэ. Нэгшье айл газетэ, журнал захигүй үлэбэгүй. Айл бүхэн газетэ, журналтай болонхой.

С. БИЛИКТУЕВ,
колхозой гэшүүн, хэблэл тараах ниитын түлөөлэгшэ.

ХЯАГТЫН АЙМАГТА

ГУРБАН ҺАРААР УРИД

Погранична совхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд гүрэнлэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь гурбан һара урид дүүргэбэ. Совхоз жэлэй эхинһээ хойшо гүрэндөө 10.500 центнер һү тушааһан байна.

Тэндэхи малшадай урда үшөө гурбан һара үлэнхэй. Совхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд энэ хугасаа соо гүрэндөө 150 гаран тонно һү худалдаха арга боломжотой.

УДАНГҮЙ ДҮҮРГЭГДЭХЭ

«Заря» колхоз 1969 оной ургаса тушаа анхарал эртээнһээ хандуулжа, үрэһэ хааха хүдэлмэрие эмхитэйгээр эхилһэн байна. Бүхыдөө 9000 центнер үрэһэ хааха түсэбтэй байһан юм.

Хаагдаһан таряае хоёр халаанда сэбэрлэхэ хүдэлмэри тоог дээрэ эмхидхэгдэһэн байна. Энэ һүнинн халаанда 150 шахуу хүн хүдэлнэ. Машинистнар Никонор Факеевич Яковлев, Иван Георгиевич Налабордин гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилжэ, таряа сэбэрлэлтые түргэдхэнэ.

Колхоз шэнииеын үрэһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэрие дүүргээд, мүнөө обёос сэбэрлэжэ захаланхай Бүхы үрэһэ сэбэрлэлгэ эндэ һаяар дүүргэгдэхэнь.

СПОРТИВНА ХУБСАҺА НЭХЭН ГАРГАНА

Спортдо дуратайшуул улам олошорно. Тиимэһээ спортсменүүдэй үмдэхэ хубсаһан ехээр хэрэглэгдэдэг болоо. Тэрэниие хараада абаһан Хяагтын трикотажна зэрэлгын фабрика спортивна костюм нэхэн гаргалгые нилээд ехэдхээ.

Тиигэжэ тус фабрика спортивна 125 мянган костюм, 50 мянган хэһэг спортивна үмдэ жэлэй турша нэхэн гаргаха болонхой. Нэхэгдэһэн эды шэнээн олон спортивна хубсаһан Зүүн-Сибириин бүхы спортсменүүдые дүүрэн хангажа шадаха байна.

100 ТҮХЭРИГТЭ...

Ерэхэ жэлдэ эды шэнээн мүнгэнэй газетэ, журнал Погранична совхозой шофёр Фёдор Афанасьевич Жаркой захиба. Тэрэ шофёр захиһан хэблэлэйнгээ мүнгэ нэгэ доро түлөө. Шэнэ жэлдэ совхозой шофёрой гэртэ 16 янзын газетэ, журнал асарагдаха байна.

Аймагай багшанар, врачнар, колхозн:гууд, совхозой хүдэлмэришэдэй дунда хэблэл тараалга һайнаар ябуулагдана. Хяагта городой эмнэлгын газарнуудай врачнар Батор Цыренович Бальдиров, Лев Евгранович Алексеев гэгшэд тус бүридөө арба арбан янзын газетэ, журнал захибаг.

ҮБҺЭ НОГООНОЙ ҮНДЭР УРГАСА

«Дружба» колхозой луговодууд энэ жэлдэ үбһэ ногооной үндэр ургаса хуряаба. Тус колхоз сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 21 центнер үбһэ абаһан байна.

Колхозой үнинэй луговод А. В. Колодиной даажа байһан 80 гектар сабшалан дээрэһээ га бүриин 15 центнер үбһэн хуряагдаа.

Энэ артель мүнөө жэлдэ 50.000 шахуу центнер үбһэ бэлэдхэһэн байха юм. Энэнь нёдондонойхиһоо нэгэ хахад дахин ехэ болоно.

Г, ЧЕРНЫШЕВ.

ЗОЛ ЖАРГАЛТА БАГА НАҺАН

Хүүгэднай һургуулида орохо хүрэтэрөө зол жаргалта бага наһаяа саадта байжа, хухюутэй зугаатайгаар үнгэргэнэ. Багашуул тэндэ үнэн сэхээр, һайн һайхан заншалтайгаар хүмүүжүүлэгдэнэ.

Улаан-Үдын үхибүүдэй 15-дахи саадта байһан хүүгэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Багашуул үдэрэй гурим зүбөөр сахилгада, ариг сэбэрые сахилгада, ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгэдэ һурана.

Саадай аха наһанайнь багашуулай дунда бэлэдхэлэй хэшээл үнгэргэгдэдэг байха юм. Саадай хүмүүжүүлэгшэ Валентина Никитична Кулагина үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулан, тэдэнэрые элдэб юумэндэ һургахые оролдоно. Тиигэжэ пластелинээр нааданхайнуудые няалгажа һургана, һони һонин ном уншана, счетоор тоо таарулан һургана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. [...] жүүлэгшэ В. Н. Кулагина [...] линээр нааданхай хэхэ [...] үнгэргэжэ байна. 2. В. А. [...] гуева хүүгэдтэ һонирхол[...] уншана.

А. ИВАНОВАГАЙ ф[...]

ЧССР. Совет сэрэгшэд Чехословакиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хартаабхаяа хуряаха дань туһална.

АПН-эй фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

СОВЕТ ОРОНОЙ ЗАХИЛААР

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин «Мотоков» гэжэ гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэл «Татра-138» гэжэ 12 тонныи 1000 шахуу автомашинные Совет ороной захилаар 1969 ондо бүтээжэ үгэхэ байна. Эдэ томо машинанууд ехэ барилганууд болон нүүрһэнэй уурхайнуудта хэрэглэгдэхэ юм. Мүн холын хойто зүгэй эрхэ байдалдашье эдэ машинанууд хэрэглэхэдэ болохо.

Чехословакиин конструкторнуудай городуудта хэрэглэхын тулада бүтээһэн шэнэ түхэлэй «СХМ-11» гэжэ автобусоор совет захилшад ехээр һонирхоно. Иимэ түхэлэй 15 машина Советскэ Союзда эльгээгдээ.

ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХАРАА БОДОЛЫЕ ВУРУУШААЛГА

ЛОНДОН. (ТАСС). НАТО тухай асуудалаар Англиин правительствын хараа бодолые «Морнинг стар» буруушаана. «Энэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэлдэ ехэ туһа нэмэри хүргэлсэхые Англи зүбшөөгөө» гээд газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ. Брюссельдэ НАТО-гой соведэй саг үргэлжын түлөөлэгшэдэй зүблөөн дээрэ Англи зүбшөөлөө үгэһэн байна бшуу.

«Хүйтэн дайнһаа эсэһэн, экономическа хүндэ байдалда ороһон» Англиин арадай аша туһада правительствын энэ политика тааралданагүй гээд статья соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Арад зоной һанал бодолые «НАТО-е дэмжэхэ тухай» резолюциие буруушаажа үгтэһэн олон дуун гэршэлжэ үгэнэ гээд газетэ бэшэнэ. (Блэкпулда лейборис партиин конференциин болоходо энэ резолюциин буруушаажа лейборис партиин 2.435 мянган гэшүүниие түлөөлһэн делегадууд дуугаа үгэһэн байгаа.)

Хүйтэн дайнда эсэргүүсэн эб найрамдалай түлөө НАТО-һоо Англиин гарахын түлөө хүдэлөөе эгээн лэ ехээр дэмжэхыень англиинхидые газетэ уряална.

ШУҺАТА ТҮҮХЫН ХУУДАҺАН

БОНН. ТАСС-ай корреспондент В. Виноградов иигэжэ дамжуулна:

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Советскэ Союзай саг зуура эзэмдэгдэһэн газар дээрэ эсэсовскэ алууршадай хэһэн шуһа адхаралгата гэмтэ ябуулгануудай түүхын баһа нэгэ хуудаһан элирүүлэгдэбэ.

Нацистска алууршадай гэмтэ ябуулгануудай мүр сараае усадхаха зорилгоор хэгдэдэг нюуса ябуулганууды «1005-дахи операци» гэжэ гитлеровскэ аюулгүйе сахидаг албан нэрлэдэг байһан юм. Энэ операциин үедэ хэдэн олон мянган алуулһан, зобоогдоһон хүнүүдэй бэе галдагдажа, газартай жэгдэлэгдэһэн байгаа. Энэ «хүдэлмэриие» зорюута байгуулагдаһан эсэсовскэ «1005-дахи тусхай команда» эмхидхэдэг байгаа.

«1005-дахи командын» толгойлогшын тушаалые СС-эй штурмбанфюрер Ганс Зонн, тэрэнэй дүтын туһалагшанараар СС-эй гауптштурмфюрер Фриц Цитлов, СС-эй гауптштурмфюрер Вальтер Хельфсгот, СС-эй штурмшарфюрер Фриц Кирштайн гэгшэд даадаг байгаа.

Өөртөө даалгагдаһан зорилгые «1005-дахи команда» 1943 оной сентябрь һараһаа дүүргэжэ эхилһэн байгаа. Киевтэ гитлеровецүүдэй алаһан амгалан хүн зоной хэдэн арбаад мянган бэе галдагдаһан байгаа.

«1005-дахи тусхай команда» советскэ Умань, Каменец-Подольск, Николаев, Ригэ городуудта хэдэн зуун мянган совет хүнүүдые буудажа алаһан байгаа бшуу.

ПАТРИОДУУДАЙ СОХИЛТОНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). Куангчи провинциин хойто талын хубида сентябриин һүүлшын 11 үдэрэй турша соо дайсанай 1.300 шахуу солдадые арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд хүлһөөнь буулгаа. Тэрээнһээ гадна патриодууд 12 самолёт болон вертолёдые буудажа унагаагаа, гэмтээгээ, 15 танк, бронетранспортер усадхаа, 2 сэрэгэй судна уһанда шэнгээгээ, ехэ хэмжээнэй элдэб буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл буляажа абаа. Энээн тухай Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ.

БАЙДАЛ ШАХАРДУУ ШАНГА ЗАНГААРАА

ПАРИЖ. (ТАСС). Перудэхи байдал шахардуу шанга зангаараа. Сэрэгэй урбалтын боложо президент Белаунде Терри гэгшын правительствын унагаагдаһан дээрэһээ оршон байдал шахардуу шанга болоһон байгаа. Президентын ордон танкнуудаар мүнөө хүрэтэр хүреэлэгдэһэн зангаараа. Перугэй ниислэл Лимын гол талмайнууд болон үйлсэнүүдтэ национальна полици, сэрэгэй подразделенинүүд харуул харана.

Засагые гартаа абаһан сэрэгэй бүлэг парламентые тараагаа, правительствын найман гэшүүниие барижа хаагаа гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Лимэһээ мэдээсэнэ. Сэрэгэй бүлэгэй захиралтаар бүхы радиостанцинууд хаагдаад, гэрнүүдынь полициинхидээр Перудэхи бодото байдал тухай бүхы мэдээсэлнүүдтэ орон дотор хиналта шалгалта хэгдэдэг болоо гээд корреспондент тэмдэглэнэ.

ТОН НЮУСААР

ТОКИО. (ТАСС). Японой гурбан водолазай радиоактивна зүйлнүүдээр бузарлагдаһан баримтые Окинавадахи американ сэрэгэй командовани нюухые оролдоно. Портын сэрэгэй командованиин даалгабаряар тэдэнэр американ атомна онгосонуудые заһабарилһан байгаа бшуу.

США-гай атомна онгосонуудай ороһонһоо уламжалан, Наха портын уһан ба газар энэ оной зун радиоактивна зүйлнүүдээр бузарлагдаһан дээрэһээ водолазуудай үбдэһэн тухай асуудалда демократическа олониитэ анхарал хандуулһан байна бшуу.

Үбдэгшэдые япон врачнууд ба мэргэжэлтэд медицинскэ талаар шалган үзэхэ ёһотой гэжэ атомна ба водородно зэбсэг хорихын түлөө Окинавын совет эрилтэ хээ.

НАРҺАТЫНХИД ИЛАБА[...]

Һаяшаг Ярууны аймагай түб—Нарһатада ВЛКСМ-эй һайндэрэй хүндэлэлдэ, мүн зунай спортивна хаһа сагай дүүрэһэндэ зорюулагдаһан спортивна мүрысөөн үнгэргэгдөө. Энэ мүрысөөндэ 8 команда хабаадалсажа, хүсэ шадалаа туршалсаһан байна. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр урилдаагаар эхилжэ, эдиршүүлэй дундаһаа Нарһатын Куйбышевай нэрэмжэтэ дунда һургуулиин һурагшадай команда түрүүлжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Тиихэдэ утые харайлгаар болоһон мүрысөөн бүришье һонирхолтойгоор үнгэржэ, Мужыхын һургуулиин һурагша Тудупов, Витимэй һургуулиин һурагша Шеголаева гэгшэд эрхимлээ.

Волейболоор болоһон «тулалдаанда» Үльдэргын эдир волейболистнар һайнаар наадажа, Нисэнгын, Витимэй болон Нарһатын суглуулагдамал командануудые 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Тиихэдэ эрэшүүлэй суглуулагдамал командануудай дундаһаа нарһатынхид илажа, түрүү һууриида гараа. Удаань футболистнарай мүрысөөндэ Мужыхын һургуулиинхид шадамар [...]жа, 1:0 гэһэн тоотой[...] байна.

Мүрысөөнэй хоёрд[...] баскетболистнуудай [...] гаарэ нээгдэжэ, эндэ [...] дунда һургуулиинхид [...] гарһан байна. Хоёрдохи[...] хи һууринуудые Гунд[...] хын баскетболистнар [...]

Иигэжэ энэ мүрысөө[...] һатын дунда һургуул[...] шадай командынхид [...] нүгөөдүүлһээ бүлюу [...] ложо, нэгэдэхи һуури[...] шанда хүртөө.

В. БАЙБОР[...]

«БУРЯАД ҮНЭНИИЕ» БҮЛЭ БҮХЭН ЗАХ[...]

1969 ОНДО ЯМАР ҺОНИН МАТЕРИАЛНУУД ГАРАХАБ?

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД! Ерэхэ жэлдэ хэблэгдэн гараха газетэ, журналнуудые захилга сентябриин 1-һээ эхилээд, олонхи нютагуудта урагшатай һайнаар ябажа байнхай. «Буряад үнэн» газетые бүлэ бүхэнэйнь захиһан колхоз, совхозууд, эмхи зургаанууд, участогууд олон.

Гараха жэлэй газетэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һонин, баян материалнуудтай байхаар хүлеэгдэнэ. Бүхы дэлхэйн ажалшадай ашата багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа газетэ, журнал бүхэн суртал бодол, эрдэм соёл, экономико болон ажаһуудалай асуудалнуудаар жанр бүриин зохёолнуудые тунхаглажа байна. Саашадаа тэрэнэй улам улам үргэдхэгдэхэнь элитэ. Энэ талаар манай газетэ ямар түсэбтэйб? Владимир Ильичэй сэсэн заабаряар, Коммунис партиин мэргэн хүтэлбэри доро буряад арадай туйлаһан түүхэтэ илалта амжалтануудые бүхы талаарнь харуулхын тула партийна, совет организануудай, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые, революциин, дайнуудай, ажалай ветерануудые, уран зохёолшод, эрдэмтэд болон уран зураашадые, арадай ажахын, соёл культурын һалбари бүхэнэй түрүүшүүл, мэргэжэлтэдые хабаадуулжа, статья, корреспонденциһээ эхилээд, репортаж, зураглал, очерк, рассказ, тусхай хуудаһан хүрэтэр толилхоор хараалагдана.

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД! Үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта «Буряад үнэнэй» тусхай анкетын гараһые һанана бэзэт. Нютаг бүхэнһөө олон харюу абтаа бэлэй. Хото ба хүдөөгэй, холо, ойрын зон — һургуулиин шабинарһаа захалаад, элдэб ажал, мэргэжэлтэй хүнүүд, пенсидэ гараһан үбгэд хүгшэд хүрэтэрөө хэдэн зуугаад зон һанамжа, дурадхалнуудаа эльгээгээ һэн. Эдэниие хараада абаһанай үндэһөөр хэдэ хэдэн шэнэ асуудалнууд табигдаһан, табигдахашье байха. Партийна эхин организацинуудай, парткомууд болон райкомуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан: «Партийна хүдэлмэрилэгшэд болон журналистнуудай заншалта уулзалга», «Партийна комитедэй үдэр бүриин ажал хэрэг», «Коммунист тухай хөөрөөн» гэһэн тусхай гаршагтай материалнууд түсэбэй ёһоор ходо гарадаг болоо. Тэрэшэлэн пропагандистнууд, лекторнүүд, агитаторнууд болон [...]форматорнуудай хүдэлмэри харуулха, [...] дэлгэрүүлхэ зорилготой «Хүмүүжүүлгын [...] сэг» гэһэн статьянууд үгтэнэ.

Промышленна, транспортна предпр[...] барилгын эмхинүүдэй, хүдөө ажахын үй[...] үдэр бүхэнэй ажал хэрэгүүдые: түрүүш[...] дүршэл харуулха, дамжуулха, дутуу ду[...] шүүмжэлэн заһаруулха зорилготой янза [...] териалнууд толилогдохо. Тиихэдэ хүт[...] хүдэлмэрилэгшэдэй статьянууд, үйлэд[...] рүүшүүлэй бэшэгүүд, эрдэмтэдэй һанамж[...] халнууд, уран найруулганууд, социалис м[...] үрэ дүн, уялгануудай гүйсэдхэл, түсэбэй [...] тунхаглагдадаг байха.

Эдир һурагшадай уншаха «Хонхо» гэж[...] хуудаһан газетэдэмнай гаража эхилээ.

Һургуулинуудай хүдэлмэри улам һай[...] асуудалаар партн, правительствын гарга[...] хэбэри, заабаринуудай хаана, ямараар бэ[...] жэ байһые харуулха, туһа хүргэхын тула [...] лиин ажабайдал» гэһэн материалнууд, хү[...] дые саашадаа ходо үгэжэ байхаар һана[...] хай. Энээндэмнай багшанар, арадай гэгээ[...] дэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, һурагшадай [...] олониитэ зон эдэбхитэйгээр хабаадаха ба[...]

Олон түмэн уншагшадай шэхэнэй шэм[...] хужар болохынь тула Субботын, Амаралты[...] Уран зохёолой хуудаһанууд, «Этикын бу[...] дэм, техникын эди шэди», «Юртэмсэ дээр[...] лоноб», Будамшуугай фельетонууд, «Нэр[...] ранхаар, яһаа хухара» гэхэ мэтэшэлэн [...] нинои дээжэ үгтэжэ үргэлжэлхэ. Уран һа[...] той хурса зурагууд ба фото толилогдохо.

Үльгэр, таабари, шог зугаа гэхэ хүрэт[...] жо барашагүй олон янзын материалнууд [...] хо.

«БУРЯАД ҮНЭНӨӨ» БУЛТАДАА З[...] УНШЫТ. ЗАХИЛ ХЭХЭЕЭ БҮ МАРТАГ[...] ХЭДҮҮД!

РЕД[...]

Уласхоорондын шэнжэлэл

Блэкпул городто лейборис партиин жэл бүриин конференци һаяхан болоод дүүрээ. Англиин премьер-министр Гарольд Вильсон, лейборис правительствын бусад министрнүүд мэгдэд гэжэ һалаа. Лейборис хүтэлбэриин политикада үргэн олон лейбористнууд дураа гутажа, урмаа таһаржа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. Лейборис хүтэлбэри дүрбэн жэлэй турша соо засагые барижа байхадаа, ороноо экономическа болон финансова бэрхэшээлһээ гаргажа шадаагүй.

«Сэнгүүдэй ба олзонуудай политикые» болюулха эрилтэ хэһэн резолюциин үндэр дуунда табигдахада, правительство ба партиин хүтэлбэри горитойгоор диилдээ. Юумэнэй сэнгэй ходо нэмэхэтэй хамта салин хүлһэ дээшэлүүлхэгүй гэжэ энэ политика хараалдаг, профсоюзуудай эрхые хизаарладаг юм. Лейборис партиин гол түшэг тулгууринь болгошо профсоюзууд эрхыень хизаарлалгада эрид шанга буруушаалга үнинэй хэдэг болонхой. Правительствын экономическа политика Британска тредюнионуудай конгрессэй съездын һаяхан болоходо олонхиин дуугаар буруушаагдаһан байна. «Сэнгүүдэй ба олзонуудай политикые» болюулхын түлөө партиин 5.098 мянган гэшүүниие түлөөлһэн олонхи делегадууд дуугаа үгэһэн байна.

Правительство хадаа экономическа политикые хубилгахын орондо, олонхидой һанамжые хэрэгсээнгүйгөөр урдынгаа политикын хараа шэглэлые баримталха гэжэ шиидээ. Энэ хараа шэглэлынь Англиин ажалшадай эрхэдэ саашадаа доботолго хэхэ, хүдэлмэригүйшүүлые олон болгохо, гадаадын урьһаламжаһаа Англиин дулдыданги байһые ехэдхэхэ ябадалда хүргэхэ болоно бшуу. Премьер-министр Вильсон конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, правительство урдынгаа политикые бэелүүлхэ гээд сэхэ мэдүүлһэн байха юм. Правительствын ба партиин хүтэлбэриин алдуу эндүүнүүдһээ делегадуудай анхаралые һамааруулхын тулада правительствын дотоодын болон гадаадын политикые зүбтүүлхэ зорилготой манифестые партиин хүтэлбэри конференциин үзэмжэдэ табяа.

Холбоото Штадуудай правительствын хойноһоо гол асуудалнуудаар һохорлигоор дахадаг лейборис правительствын гадаадын политика хурсаар шүүмжэлэгдээ. НАТО гэжэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэлые бэхижүүлхэ тухай эрилтые Чехословакидахи ушартай холбохо гэжэ партиин хүтэлбэриин зүгһөө хэгдэһэн һэдэлгэдэ томо профсоюзуудай зүгһөө шанга сохилто үгтөө. Родези тушаа баталан абтаһан тусхай резолюци партиин хараа шэглэлые баһал буруушааһан байна бшуу.

Правительствын ба лейборис партиин хүтэлбэриин, нүгөө талаһаа профсоюзуудай болон нютагай партийна организацинуудай хоорондо горитой алгасалдаан гарана гэжэ Блэкпулдахи конференци харуулаа. Хэрбээ өөрынгөө хараа шэглэлые правительствын хубилгаагүй һаань, һунгагшад партиие хүндэлхэеэ болижо магад байна.

Мэхэтэй найруулганууд, хооһон найдуулганууд

Холбоото Штадуудтахи мүнөөнэй һунгалтын урда тээхи кампаниин үедэ Вьетнамдахи дайн байлдаанда гол анхарал хандуулагдаа. Панхаруудтаһан уршагта политикаһаа США-гай правительствын арсаха тухай асуудал олониитэ, жиирэй һунгагшад табина. Тэдэнэр иимэ асуудал табиха хүсэд үндэһэ баримтатай.

Демократическа партиин түлөөлэгшэ, мүнөөнэй президент Джонсоной түлөө дүрбэн жэлэй урда тээ олонхи һунгагшад дуугаа үгэхэдөө һунгалтын урда тээхи найдуулгануудаа тэрэ дүүргэхэ гэжэ һанаһан байгаа бшуу.

Тээд дайн улам үргэдхэгдөө, американ сэрэгүүд бүри ехээр хохидолдо ородог болоо, сэрэгэй гаргаша тон ехээр нэмээ. Вашингтоной мэдээнэй ёһоор, 200 мянга шахуу американецууд Вьетнамдахи дайнай эхилһээр алуулһан, шархатаһан байха юм. Тус дайн дотоодын асуудалнуудые улам хурсадхажа, юумын сэнгэй, налогой хүндэрэлгэдэ хүргэбэ. «Үгытэй ядуу байдалтай тэмсэхэ» талаар правительствын соносхоһон өөдэгүйхэн политика саарһан дээрэ үлэһэн байна. Негрнүүдэй байдал бүри муудаа. Социальна тулалдаанууд улам олоор тохёолдодог болоо.

Иимэ байдалһаа яажа гараха тухай хоёр гол буржуазна—республиканска ба демократическа партинуудай кандидадууд һунгагшадта дурадхаагүй.

Демократическа партиин урагшагүйдэһэн политикаар һунгагшадай дураа гуталгые республиканска партиин кандидат Никсон хэрэглэхэ һанаашалга гаргана. Демократическа партиин кандидат вице-президент Г. Хэмфри диилдэхэ гэжэ Никсонэй советнигүүд тоолоно. Иимэ тобшололые олониитын һанамжа гэршэлжэ үгэнэ. Никсонэй найдуулганууд жиирэй американецай һанаае заһажа шадахагүй байна. Вьетнамда дайн байлдаа үргэдхэһэнэй түлөө бэшэ, харин сэрэгэй илалта «түргэнөөр» туйлажа шадаагүй гэжэ мүнөөнэй правительствые республиканска кандидат шүүмжэлдэг. Никсон «амгалан байдал туйлахаб» гэжэ найдуулдаг аад, харин энээниие яажа туйлаха тухайгаа тодоор хэлэдэггүй байна.

Вьетнамай асуудалаар Джонсоной баримталдаг политикаһаа «холодоһоно» демократуудай кандидат Хэмфри сэхээр харуулхые хүсэнэ гэһэн олон мэдээсэл американ хэблэлдэ гараһан байха юм. Хэрбээ намайе президентээр һунгаа һаань, «Хойто Вьетнамые бомбодолгые болюулхаар бэлэн байнаб» гээд Хэмфри мэдүүлээ. Мүнөөнэй Вашингтоной хүтэлбэриин хараа бодолые баримталхадаа, ДРВ-гэй зүгһөө «буулта» хэхэ эрилтэ тэрэ табиһан байна. Энэ мэдүүлгын имагтал үгэнүүдынь ондоо болоһон аад, найруулгань хуушаараа үлөө гээд дүршэл ехэтэй дипломатическа шэнжэлэгшэд тэмдэглэһэн байна бшуу.

Е. ЕГОРОВ,
И. ЛАПИЦКИЙ.
(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ой ба залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тогтоол. «Ажалдаа эдэбхигүйгөөр хандахада» гэһэн А. Бабушкинай статья. ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материал. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ой ба залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой түгэсхэл.

Гурбадахи хуудаһанда: Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой, Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой һаалишад, мал адуулагшадай социалис уялганууд тухай тусхай хуудаһан.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Дэлхэйн һонин. Уласхоорондын шэнжэлэл. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

Сүүдэй зал[...]

СҮҮМХЭ ҮРГЭЛҺЭН ЭХЭНЭР

Хабарай хара һалхитай нэгэ үглөөгүүр һэн... Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин худалдаа наймаанай таһагта ашаа зөөгшөөр хүдэлдэг Я. М. Чулков гэгшэ «Телецентр» гэжэ буудал дээрэ трамвайн ерэхые хүлеэбэ. Хүнүүдшье үсөөхэн. Амаралтын үдэр хадань ажалшад яаралтүй унтажа амараа хаш.

Ара нюргандаа томо гэгшын сүүмхээр дүүрэн юумэ үргэлһэн нэгэ эхэнэр хүрэжэ ерээд, хүнүүдэй нюур харангүй хултагашан, арынгаа үргэбшэ абажа, буруу харан зогсобо. Трамвай ерэхэ юм бэшэ.

Я. Чулков тэрэ эхэнэрэй нюурые танил хүн гэжэ үзэһэн аад, үгэшье хэлэнгүйгөөр сэдэртэ харан зогсошоходонь гайхаад, хажуудань дүтэлэн хараба. Зүб даа! Кислякова Анна Никитична! Архинша, һамуу һальхай ябадалтай, хулгайшан... Сүүмхээр дүүрэн ашаатай. Энээн соотоо юу дүүрэтэр хээ ааб? Гайхана. Үгы энэшни хулгайн хэрэгээр сүүдлүүлээд, хэһээлтын газарта хүдэлмэри хэжэ байна гэлсээ бэшэ һэн гү гэжэ гэнтэ тэрэнэй һанаанда оробо. Баһал хулгай хээл даа! Ондоо арганъ үгы. Дүтэлөөд хөөрэлдэхэ гэхэдэнь, тэрэнь дуугаралсаха дурагүй. Томо туламайнь амһараар эрэ хүнэй хубсаһан бултайна.

— Энэ ехэ юугээ үргэлөө гээшэбта,—гэжэ асууба.

— Хуушан хубсаһамни.

«Хуушан хубсаһамни» гэжэ, эрэ хүнэй үмдэнэй түрии харагдана. Хултайн лэ даа, лаб гээд Чулковой сэдьхэлдэ хадуугдаба.

— Яба намтай, милициин таһагта,—гэжэ тэрэ шэрүүнээр Кисляковада хандаба.

Тэрэ эхэнэрынь: «Тоножо байнал!», «Абарыт!» гэжэ байжа хашхарба. Хүнүүд сугларжа. орилжо байһан тэрэ һамгые үмөөрөөд, Чулковые зэмэлбэд. Тиигэбэшье һамуу ябадалта эхэнэрэй һэжэгтэй байһан тухай нүхэр Чулковой тайлбарилан хэлэһэнэй һүүлээр, хүнүүд дуугүй [...] Кислякова милицидэ хүр[...]

Милициин хүдэлмэри[...] тэрэ үдэртөө мүрдэлгэ [...] хэхэдэнь, А. Кисляковагай [...] ябаһан хубсаһанууд [...] хулгайн байшоо.

А. Н. Кислякова хэһээ[...] зарһаа һаяшаг табигдаха[...] ажалда орохо дурагүй, [...] тажа ябаһаар, урда үдэш[...] Бабушкинай гудамжадахи [...] най дэргэдэ ама халамгай [...] шэтэй уяарба. Тэрэнь К[...] вае гэртээ урижа абаашаа[...] лан архидажа «найрлаба[...] һогтуу Б. гэгшын унташа[...] но хулгайшан тэрэ эхэнэ[...] һэнэтэй хубсаһыень су[...] абаад, амаралтын үдэрэй [...] гүүртэ ошожо ябаһан [...] бшуу.

Хулгайшан А. Кисляков[...] дай сүүдэй шиидхэбэр[...] жэлээр эрхээ хаһагдаба.

Н. СЫРОМЯТНИК[...]

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Звездочка» гэһэн пионернүүдэй телевизионно журнал. 18 час 30 минутаһаа «Гражданская оборона в колхозе» гэһэн кинофильм. 19 часһаа «Холо, ойрын һонин». 19 час 20 минутаһаа «Хүдөөгэй машинануудай парк» гэһэн дамжуулга. 19 час 35 минутаһаа «В небе только девушки» гэһэн кинофильм. 19 час 55 минутаһаа хүгжэм. 20 час 55 минутаһаа «Планетын түрүүшын коммунист» гэһэн киноочерк. 21 час 05 минутаһаа литературна дамжуулга. 21 час 20 минутаһаа ТАСС-ай лентээр абтаһан мэдээсэл. Сагай уларил. 21 час 30 минутаһаа «Сильные духом» гэһэн уран һайханай фильм. (хоёрдохи сериинь).

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМА[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактора—54[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора [...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности [...] строительства—61-35, советского строительства и быта—6[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...]формации—34-05, общественная приёмная—58-62, машин[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при С[...]вете Министров БурАССР.

Н-01987. Зак. № 1030.